

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BAŞBAKANLIK DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI

KOBİ STRATEJİSİ
ve
EYLEM PLANI

SME STRATEGY
and
ACTION PLAN

REPUBLIC OF TURKEY
PRIME MINISTRY STATE PLANNING ORGANIZATION

Ocak / January 2004

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	0
TABLolar LİSTESİ	3
KISALTMALAR LİSTESİ	4
ÖNSÖZ	6
1 GİRİŞ.....	8
2 MEVCUT DURUM	9
2.1 KOBİ SEKTÖRÜNÜN YAPISI VE ÜLKE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ.....	9
2.2 KURUMSAL YAPILANMA.....	12
2.3 SON GELİŞMELER VE KOBİ'LERE SAĞLANAN DESTEKLER	13
2.4 KOBİ TANIMI.....	25
2.5 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER.....	28
2.6 TÜRK KOBİ SEKTÖRÜNÜN TEMEL ZAYIFLIKLARI	35
2.6.1 <i>KNOW-HOW YETERSİZLİĞİ VE DÜŞÜK TEKNOLOJİK SEVİYE</i>	36
2.6.2 <i>FİNANSAL ORTAMIN YETERSİZLİĞİ</i>	37
2.6.3 <i>TÜRKİYE İLE AB ARASINDA REKABETİ ETKİLEYEN UNSURLAR</i>	38
3 AMAÇ, İLKE VE POLİTİKALAR.....	40
3.1 TEMEL HEDEFLER	40
3.2 İLKE VE POLİTİKALAR	41
3.2.1 <i>GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ</i>	41
3.2.2 <i>DAHA UCUZ VE DAHA HIZLI İŞ KURMA</i>	42
<i>SÜREÇLERİ GELİŞTİRİLMESİ</i>	42
3.2.3 <i>DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI</i>	43

<i>3.2.4 NİTELİKLİ PERSONEL EĞİTİMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ</i>	44
<i>3.2.5 İNTERNET ÜZERİNDEN ERİŞİM VE ANINDA İŞLEM İMKANLARININ GELİŞTİRİLMESİ</i>	44
<i>3.2.6 YENİ PAZARLARA AÇILMA</i>	44
<i>3.2.7 VERGİLENDİRME VE FİNANSAL KONULARDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI</i>	45
<i>3.2.8 KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK</i>	47
<i>KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ</i>	47
<i>3.2.9 KOBİ'LERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ</i>	48
<i>UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE</i>	48
<i>ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ</i>	48
<i>3.2.10 ULUSAL VE ULUSLARARASI PLATFORMLARDA</i>	50
<i>KOBİ'LERİN DAHA ETKİN TEMSİL EDİLMESİ</i>	50
4 HUKUKİ VE KURUMSAL DÜZENLEMELER	51
5 EYLEM PLANI	52

TABLULAR LİSTESİ

TABLO 1: İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren İşletmelere İlişkin Veriler -----	11
TABLO 2: Tamamlanan Küçük Sanayi Siteleri -----	15
TABLO 3:Dış Ticaret Müsteşarlığınca İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında 2002 Yılında KOBİ'lere Sağlanan Destekler-----	17
TABLO 4: T. Halk Bankası A.Ş. Kredilerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı -----	19
TABLO 5: KOBİ Teşvik Belgelerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı -----	21
TABLO 6: Milli Eğitim Bakanlığı Meslek Kurslarının Yıllar İtibarıyla Faaliyetleri---	23
TABLO 7: Türkiye'de Kullanılan KOBİ Tanımları -----	27

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
AT	Avrupa Topluluğu
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
EIC	Avrupa Bilgi Merkezi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
Gebze YTE	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
HM	Hazine Müsteşarlığı
İBBS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
İGEME	İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
İTKİB	İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri
KDV	Katma Değer Vergisi
KGF	Kredi Garanti Fonu A.Ş
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletme
KOBİNET	KOSGEB bünyesinde Küçük ve Orta Boy İşletmeler Bilgi Ağı
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KÜGEM	Küçük İşletmeleri Geliştirme Merkezi

MEKSA	Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı
ORTKA	Ortak Kullanım Atölyeleri
ORTLAB	Ortak Kullanım Laboratuvarları
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SDTŞ	Sektörel Dış Ticaret Şirketleri
STB	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
TASEV	Türkiye Ayakkabı Sektörü Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı
TEKMER	Teknoloji Geliştirme Merkezi
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu
TİSK	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TOBB	Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği
TSE	Türk Standardları Enstitüsü
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜRK-İŞ	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
YOİKK	Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu

ÖNSÖZ

KOBİ'lerin dengeli ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması ve sürdürülmesine yaptıkları olumlu katkıları, işsizliğin azaltılması ve yeni istihdam alanlarının yaratılmasında oynadıkları rolleri ve piyasa koşullarında meydana gelen değişmelere hızlı uyum sağlayabilen esnek bir üretim yapısına sahip olmaları, onları günümüz dünyasında daha önemli bir konuma getirmektedir. Taşındıkları önem dolayısıyla başta gelişmiş ülkeler olmak üzere bütün ülkeler KOBİ'lerin doğması, büyümesi, gelişmesi ve korunması için uygun ortamı hazırlayacak politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadırlar. Bu süreç içerisinde ulusal düzeyde belirlenen KOBİ politikaları uluslararası bir nitelik de kazanmaktadır.

KOBİ'lerin dünyadaki artan önemine koşut olarak ülkemizde de 80'li yılların sonundan itibaren KOBİ'lere yönelik bir destek sisteminin oluşturulması çalışmaları başlatılmıştır. Özellikle Gümrük Birliğine girişle birlikte başlatılan bu çalışmaların etkili bir şekilde sürdürülmesi ve geliştirilmesi önem taşımaktadır.

KOBİ'lere ilişkin ulusal düzeyde oluşturulan politikaların uygulanmasını ve AB'ye uyum sürecinde KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılmasını sağlamak amacıyla bir "KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlanmıştır.

KOBİ'ler için bir yol haritası belirleyen Kobi Stratejisi ve Eylem Planı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT), Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (DİE), Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu'ndan (TESK) oluşan "KOBİ Çalışma Grubu" tarafından hazırlanmış ve Yüksek Planlama Kurulunun 10.11.2003 tarih ve 2003/57 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla geniş katılımlı bir KOBİ Danışma Kurulu oluşturulacak ve KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı ihtiyaç halinde revize edilebilecektir.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planının uygulanması ile; Ülkemizde tüm işletmelerin yüzde 99,8'ini, toplam istihdamın yüzde 76,7'sini ve toplam katma değer yüzde 26,5'ini oluşturan KOBİ'lerin verimliliklerinin, katma değer içindeki paylarının ve rekabet güçlerinin artması beklenmektedir.

1 GİRİŞ

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında, küçük ve orta boy işletme (KOBİ)'lere yönelik olarak geliştirilen temel strateji, KOBİ'lerin verimliliklerinin, katma değer içindeki paylarının ve uluslararası rekabet güçlerinin artırılması esasına dayanmaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için, piyasa koşulları ve uluslararası anlaşmalar kapsamındaki yükümlülüklerimiz dahilinde, KOBİ'lere daha elverişli bir yatırım ortamı yaratılmasını hedefleyen politika ve programlar geliştirilmekte, kamunun piyasa yapıcı rolü ile müdahale alanları belirlenmekte, bu politika ve programların etkinliğinin artırılmasında özel sektörün oynaması gerekli rolü belirleyen tavsiye kararları oluşturulmaktadır. Bu çalışmada, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yıllık Programlar ve Ulusal Programda belirtilen ilke ve esaslar çerçevesinde, KOBİ'lerin mevcut durumu ortaya konulmakta ve söz konusu temel strateji belgeleri ışığında, yukarıda belirtilen hedeflere ulaşmak için alınması gerekli tedbirler belirlenmektedir.

Bu çalışma, Türkiye'de, KOBİ'lere yönelik temel stratejileri belirleyen ve bu kesime yönelik faaliyetlerde bulunan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun oluşan "KOBİ Çalışma Grubu" tarafından, mevcut politika ve programların kapsamını ve bu kapsam dahilinde belirlenen faaliyetleri detaylı bir şekilde ortaya koymak, arzu edilen hedeflere ulaşma yolunda kamu ve özel sektör kuruluşlarına düşen görevleri açık bir şekilde ifade etmek ve gerekli eylem ve projeler demetini oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yıllık Program, Hükümet Programı ve Acil Eylem Planı ile uygunluğu DPT tarafından sağlanmış olan taslak çalışmanın, hazırlık sürecinde AB ile koordinasyonu ABGS tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türkiye adına resmileştirilmesi Yüksek Planlama Kurulu kararı ile sağlanmıştır.

Ulusal KOBİ Stratejisi ve Eylem Planının uygulaması DPT Müsteşarlığı tarafından koordine edilecek olup; izleme ve değerlendirmesi bu

alanda en fazla ilgili kamu ve özel sektör kuruluşlarından oluşan KOBİ Danışma Kurulu tarafından gerçekleştirilecektir. KOBİ Stratejisi ve Eylem Planında yer alan hedeflerin gerçekleşmesine ait bilgiler ve zaman içinde ortaya çıkan gelişmelere göre Strateji ve Eylem Planına getirilecek değerlendirme ve değişiklik önerileri, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından “KOBİ Danışma Kuruluna” bildirilecektir. DPT, Danışma Kurulunun görüşlerini alarak KOBİ Stratejisi ve Eylem Planını ihtiyaç halinde revize edecektir.

2 MEVCUT DURUM

2.1 KOBİ SEKTÖRÜNÜN YAPISI VE ÜLKE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ

Ülkemizde KOBİ'lerin sayısı hizmet sektörü de dahil olmak üzere, tüm işletmelerin sayısının % 99,8'ini ve bu işletmeler de toplam istihdamın % 76,7'sini oluşturmaktadır. KOBİ yatırımlarının, toplam yatırımlar içindeki payı % 38'e ulaşmakta ve toplam katma değer % 26,5'i yine bu işletmelerce yaratılmaktadır. KOBİ'lerin toplam ihracat içindeki payları, yıllar itibarıyla değişiklik göstermekle beraber, ortalama % 10 oranında gerçekleşmekte ve bu kesimin toplam banka kredileri içindeki payı % 5'in altında seyretmektedir¹⁾.

Esnaf ve sanatkarlar ile tüccar ve sanayici KOBİ'ler, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB) tarafından temsil edilmektedir.

Esnaf ve sanatkarlar, TESK bünyesinde faaliyet gösteren 12 adet mesleki federasyon, 82 adet esnaf ve sanatkarlar odaları birliği ve 3.475 adet esnaf ve sanatkar odası şeklinde örgütlenmiş olup, 31 Ocak 2003 tarihi itibarıyla esnaf ve sanatkarlar sicili kayıtlarına göre 2.761.513 adet işletme bulunmaktadır. Sicile kayıtlı esnaf ve sanatkarların sayısı yıllar itibarıyla artış göstermekle birlikte özellikle ekonomik kriz sonrası dönemde tescil/terkin oranında büyük bir artış gözlenmektedir. 1999 yılında 225.224 adet tescil işlemine karşılık 59.058 adet terkin işlemi (% 26) gerçekleştirirken, 2001 yılı

¹⁾ Sarıaslan,H.; Türkiye Ekonomisinde KOBİ'ler (Ankara, TOBB, 1996) s.9.

içerisinde tescil işlemi 120.295 adet, terkin işlemi ise 101.999 adet olmuştur (% 84). 2002 yılında tescil 122.091'e, terkin ise 116.100'e yükselmiştir (% 95).

Tüccar ve sanayicilerin yasal düzeydeki üst kuruluşu olan TOBB, 11 adet sanayi odası, 2 adet deniz ticaret odası, 175 adet ticaret ve sanayi odası ile 108 adet ticaret borsası şeklinde örgütlenmiştir ve 2000 yılı verilerine göre kayıtlı üye sayısı 995.647'dir. TOBB geçtiğimiz yıl, oda ve borsalara üye tüm işyerlerini, sektörel ayrımları da kapsayacak şekilde, kendi internet sitesinde yayımlamaya imkan verecek TOBB-NET projesini başlatmıştır. Yakın gelecekte veriler güncellenebilir bir şekilde bu sistem kapsamında takip edilebilecektir.

KOBİ'lere yönelik destek programlarının temel hedef kitlesi imalat sanayii sektöründeki KOBİ'lerdir. Devlet İstatistik Enstitüsünün (DİE) 2000 yılı değerlendirmelerine göre (1-150 işçi çalıştıran işletmeler KOBİ kabul edildiğinde) imalat sanayiinde toplam 208.183 KOBİ faaliyet göstermekte ve bu işletmelerde 922.715 kişi istihdam edilmektedir. KOBİ'ler tüm imalat sanayii işletmelerinin % 99,2'sini oluşturmakta ve bu sektördeki istihdamın % 55,65'ini karşılamaktadır²⁾.

İmalat sanayii sektörü, kamu özel sektör ayrımı ve büyüklük gruplarına göre incelendiğinde toplam iş yeri sayısının % 0,1'inin devlet işletmesi, % 99,9'unun özel işletme niteliğinde olduğu görülmektedir. Kamuya ait işyerlerinde tüm çalışanların % 7,5'i istihdam edilerek, katma değer % 17,2'si yaratılmaktadır. Özel sektör işyerlerinde ise toplam istihdamın % 92,5'si ile % 82,8 oranında katma değer yaratılmaktadır. DİE'nin 2000 yılı değerlendirmelerine göre, imalat sanayii sektörüne ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmaktadır.

²⁾ Devlet İstatistik Enstitüsü, 2000.

TABLO 1: İmalat Sanayiinde Faaliyet Gösteren İşletmelere İlişkin Veriler (2000)

YIL	SEKTÖR	BÜYÜKLÜK GRUBU	İŞYERİ SAYISI	ORTALAMA ÇALIŞAN SAYISI	KATMA DEĞER (Euro)	İŞYERİ SAYISI İÇİNDEKİ ORAN (%)	ORTALAMA ÇALIŞAN SAYISI İÇİNDEKİ ORAN (%)	KATMA DEĞER İÇİNDEKİ ORAN (%)
2000	TOPLAM		209.817	1.658.098	44.506.303.249	100,00	100,00	100,00
		1-9	198.700	527.624	3.138.145.989	94,70	31,82	7,05
		10-49	6.970	179.152	3.292.615.489	3,32	10,80	7,40
		50-99	1.743	121.697	2.517.268.601	0,83	7,34	5,66
		100-150	770	94.242	2.608.668.892	0,37	5,68	5,86
		151-250	704	135.424	4.481.906.611	0,34	8,17	10,07
		251+	930	599.959	28.467.697.667	0,44	36,18	63,96
2000	DEVLET		262	124.104	7.665.474.917	100,00	100,00	100,00
		10-49	32	854	18.468.580	12,21	0,69	0,24
		50-99	17	1.288	25.885.488	6,49	1,04	0,34
		100-150	22	2.780	90.748.946	8,40	2,24	1,18
		151-250	59	11.982	252.718.410	22,52	9,65	3,30
		251+	132	107.200	7.277.653.493	50,38	86,38	94,94
2000	ÖZEL		209.555	1.533.994	36.840.828.332	100,00	100,00	100,00
		1-9	198.700	527.624	3.138.145.989	94,82	34,40	8,52
		10-49	6.938	178.298	3.274.146.909	3,31	11,62	8,89
		50-99	1.726	120.409	2.491.383.113	0,82	7,85	6,76
		100-150	748	91.462	2.517.919.947	0,36	5,96	6,83
		151-250	645	123.442	4.229.188.200	0,31	8,05	11,48
		251+	798	492.759	21.190.044.174	0,38	32,12	57,52

KAYNAK: Devlet İstatistik Enstitüsü, 2000, (1 Euro: 574.345,24 TL)

Ancak, 1999 deprem felaketi ile 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizleri neticesinde işletme sayısında değişiklikler meydana geldiği bilinmektedir. 2003 yılında, 2002 yılı bilgilerini de kapsayacak şekilde 8. Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı yapılacaktır. Ayrıca, İdari İş Kayıt Sistemi ve İstatistik İş Kayıt Sistemi oluşturularak tüm sektörlerde Avrupa Birliği (AB) normlarına uygun sağlıklı ve güncel istatistiksel bilgiye erişim imkanı sağlanacaktır.

Avrupa firma ölçekleri esas alındığında, Türk sanayii AB sanayiine göre daha çok KOBİ ağırlıklı bir yapıya sahip bulunmaktadır. Ekonominin bütünü AB ekonomisi ile kıyaslandığında ise, Türkiye’de tarım sektörü payının ve tarım sektöründe istihdam edilen kırsal alan nüfusunun AB ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, bu durum kentleşme hareketine paralel olarak gelişmiş ülke normallerine doğru hızlı bir değişim içindedir.

Öte yandan, Türkiye’nin sermaye birikimi kalkınma ihtiyaçları karşısında yetersiz kalmakta, ülkeye yabancı sermaye girişi de çok düşük bir düzeyde bulunmaktadır. Bu durumda, kentlerde ortaya çıkan ve büyük işletmelerin istihdam kapasitesinin üzerindeki işgücü fazlası karşısında en ekonomik istihdam yaratma alanı olan KOBİ’lerin geliştirilmesi, ülke için kaçınılmaz bir kalkınma seçeneğini oluşturmaktadır.

2.2 KURUMSAL YAPILANMA

KOBİ politikalarının oluşturulması ve uygulanması sürecinde bir çok kamu kuruluşu görev almaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT), KOBİ politikalarını da kapsayan uzun vadeli kalkınma planları ve yıllık programların hazırlanmasından sorumludur. DPT, Kalkınma Planlarının hazırlanması sürecinde ilgili tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarının da görüşlerini alarak KOBİ’lere dair makro politikaları belirlemekte ve bu politikaların uygulanmasının etkinliğini artırmak amacıyla kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Buna ilaveten, gelişmeleri değerlendirerek, gerekirse, politikalar üzerinde gerekli değişiklikleri önermektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve ilgili kuruluşu Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), KOBİ politikalarının temel uygulayıcısı konumundaki kamu kuruluşudur. Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı da bu kesime yönelik teşvik programlarının uygulayıcısı olan kuruluşlardır. KOBİ politikalarının uygulanmasında, TOBB ve TESK de ana meslek kuruluşları olarak önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, KOBİ'lere finansman ve teminat konularında T.Halk Bankası A.Ş., Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB) ve Kredi Garanti Fonu A.Ş (KGF) aracılığıyla destek olunmaktadır. Faaliyet alanları kapsamında KOBİ'lere hizmet veren diğer kuruluşlar ise Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV), Türk Standardları Enstitüsü (TSE), Türk Patent Enstitüsü (TPE) ve Türk Akreditasyon Kurumudur (TÜRKAK).

2.3 SON GELİŞMELER VE KOBİ'LERE SAĞLANAN DESTEKLER

2002 yılı itibarıyla, ülkemiz KOBİ'lerinin, gelişmiş ülkeler standartlarında bir finansman piyasasına, kuruluş aşamasından başlayan modern destek imkanlarına ve faaliyetlerini kolaylaştıracak çalışma ortamını sağlayacak mevzuata kavuşturulması mümkün olmamıştır. Girişimci bilgilendirme ve eğitim çalışmaları istenen düzeye ulaşamamış, üniversite-sanayi iş birliği beklenen sonuçları vermemiştir. Ülkemizin makroekonomik dengelerindeki olumsuz değişmelere ve istikrar sağlanmasında karşılaşılan güçlüklerle bağlı olarak teşvik politikasının yönlendirme gücü azalmış ve teşvik sisteminin hedefleri öngörülenlerin altında gerçekleşmiştir.

Bu şartlar altında faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler, ekonomik krizlerden en olumsuz etkilenen kesim olmuşlardır. Ekonomik krizler sonucunda, Türk parası aşırı değer kaybetmiş, ithal girdi fiyatlarının yükselmesi ve iç talebin azalması sonucu üretim düşmüş, ihracatı destekleyici önlemler zamanında alınamamış ve ekonomide güven sorunu oluşmuştur.

Kamu bankalarının sübvansiyonlu kredi kullandırmaları sonucunda oluşan görev zararlarının Hazine tarafından karşılanamaz boyutlara gelmesi nedeniyle, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Türkiye Halk Bankası A.Ş. tarafından KOBİ'lere, esnaf ve sanatkarlara ve genç girişimciler ile kadın girişimcilere kullandırılan sübvansiyonlu krediler sonucunda oluşacak gelir kaybının bütçeden avans olarak ödeneceği ve bankalara görev zararına yol açacak hiçbir görev verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Bu kararın ardından, Bankaların kredi faizlerini geriye dönük ve tek taraflı olarak yükseltmeleri neticesinde işletmeler ödeme güçlüğüne girmiş, kredi imkanlarında ciddi bir daralma gözlenmiş, kredi kullanım oranı düşmüş, KOBİ teşvik kredileri de geçen yıllarla kıyaslanmayacak oranda azalmıştır. Kamu bankalarının geriye dönük alacaklarda reel sektörle yaşadığı sorunları aşmak amacıyla esnaf ve sanatkarlara kullandırılan kooperatif kredilerine % 55 faiz oranı uygulanacağı belirtilmiş, kredi borçlarını % 97 faiz oranı ile ödeyen esnaf ve sanatkarlara, faiz farkının gereken aidatlandırma yapılarak talep doğrultusunda kendilerine ödenebilmesi ve mahsup işlemlerinde de kullanılabilmesi imkanı getirilmiştir.

Sigorta primlerinde ortaya çıkan artış özellikle net ücret politikası izleyen işletmeleri zor durumda bırakmış, işçi çıkarma, ücret azaltma uygulamalarına gidilmiş, yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma eğilimi artmıştır. Buna karşılık, işletmelerin birikmiş Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur borçlarının % 3 faiz ile 18 aya kadar vadelenirilmesi kolaylığı getirilmiştir.

Bu dönemde, KOBİ'lere alt yapı, finansman, teminat, Ar-Ge, eğitim, danışmanlık, pazarlama ve tanıtma alanlarında destekler sağlanmaya devam edilmiştir.

Küçük ve orta ölçekli sanayicilerin modern ve sağlıklı ortamlarda, verimli üretim yapmalarına olanak sağlanması ve çevre kirliliğinin kontrol altına alınması amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Küçük Sanatlar, Sanayi Bölgeleri ve Siteleri Genel Müdürlüğüne Küçük Sanayi Siteleri (KSS) ve Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) kurulması desteklenmektedir.

Bakanlık, 3143 sayılı Kuruluş Kanunu³⁾ uyarınca küçük sanayicilerin oluşturduğu kooperatiflere, bölgesel gelişmişlik düzeyine göre belirlenen limitler dahilinde alt yapı inşaatlarının tamamı ve üst yapı inşaatlarının en fazla % 70'ine kadar olan oranlarda düşük faizli ve uzun vadeli özel krediler vermekte, orta ve küçük ölçekli sanayi kuruluşlarının yer aldığı OSB'lerin ise alt yapı inşaatları için kredi desteği sağlamaktadır.

2003 yılına kadar toplam 83.318 iş yerinin yer aldığı 362 adet KSS inşaatı tamamlanmıştır (Tablo 2). 500.000 kişilik istihdam kapasitesine sahip sanayi sitelerinde halen 400.000 kişi istihdam edilmektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kredi desteği olmaksızın yapılan KSS'lerin sayısı ise, Bakanlık kredi desteği ile yapılanların iki katı civarındadır. Hizmete açılan KSS'lerin 275'inde çiraklık okulu veya eğitim merkezi bulunmaktadır.

TABLO 2: Tamamlanan Küçük Sanayi Siteleri

YILLAR	ADET	İŞYERİ SAYISI	İSTİHDAM POTANSİYELİ (KİŞİ)
1960-1995	262	62.113	386.080
1995	273	63.640	395.222
1996	289	65.326	405.338
1997	291	70.747	437.864
1998	294	71.722	443.714
1999	306	72.130	446.162
2000	313	74.121	445.000
2001	349	81.453	488.000
2002	362	83.318	500.000

KAYNAK: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Bu veriler sadece Bakanlık kredisi kullanan KSS'lere aittir.)

OSB'lerin kurulmasına ilişkin olarak 2000 yılında 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu yürürlüğe girmiştir. OSB'lerin alt yapı imkanları KSS'lerden daha iyi düzeyde olup, 65 adet OSB'de bulunan 13.344 iş yerinin 10.582'sinde (% 66) üretime geçilmiştir. 1.159.754 kişiye istihdam sağlayabilecek kapasitede olan bu işyerlerinde 351.299 kişi (% 30) istihdam

³⁾ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında 3143 Sayılı Kanun.

edilmiş durumdadır. Yapımı devam eden 118 OSB'de ise 2.258 iş yeri bulunmakta olup, bu işyerlerinde 466.940 kişiye daha istihdam alanı sağlanacaktır. 93 OSB ise etüt ve planlama aşamasındadır. OSB'lerde bulunan işletmelerin tamamına yakını KOBİ ölçeğindeki işletmelerdir.

DPT tarafından sürdürülen kamu yatırımlarının etkinliğinin artırılması çalışmaları çerçevesinde, Yatırım Programında yer alan OSB ve KSS inşaatlarının daha kısa sürede tamamlanabilmesi için, ödenekler, birinci derece öncelikli olarak belirlenen ve gerçekleştirme oranı yüksek projelere aktarılmakta, önceliklerini kaybetmiş projeler iz bedelle takip edilmekte, ihale edilmemiş ve yapılabiliğini yitirmiş projeler programdan çıkarılmakta, böylelikle ödeneklerin rasyonel bir şekilde kullanımına çalışılmaktadır.

Teknoloji tabanlı işletmelerin desteklenmesi, üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesi ve teknolojinin yayılımının kolaylaştırılması amacıyla, 2001 yılında 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu yürürlüğe girmiştir. Kanun hükümleri çerçevesinde, Ortadoğu Teknoparkı (ODTÜ-Ankara) ve TÜBİTAK-Marmara Araştırma Merkezi Teknoparkı Kanunun yayımında ilan edilmiştir. Bunu takip eden dönemde 12 Kasım 2002 tarih ve 24934 sayılı Resmi Gazetede ilan edilerek İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Ankara (Bilkent) ve Gebze OSB Teknopark; 10 Ocak 2003 tarih ve 24989 sayılı Resmi Gazetede ilan edilerek İstanbul Teknik Üniversitesi, Arı Teknokent ve Hacettepe Üniversitesi; 10 Nisan 2003 tarih ve 25075 sayılı Resmi Gazetede ilan edilerek Yıldız Teknik Üniversitesi, Eskişehir ve Kocaeli Üniversitesi, 8 Ağustos 2003 tarih ve 25193 sayılı Resmi Gazetede ilan edilerek Selçuk ve İstanbul Üniversiteleri olmak üzere toplam on iki adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuştur. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde bulunan işletmelerin tamamı KOBİ ölçeğindedir ve bu işletmelerin özellikle bilişim, savunma sanayii ve elektronik sektöründe faaliyet gösterdikleri görülmektedir.

Yatırımların teşviki, yurt dışında çalışan Türk işçilerinin tasarruflarının Türkiye'de yatırıma yönlendirilmesi ve yabancı sermaye girişinin artırılması amacıyla 19 Ocak 2002 tarih ve 24645 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri

Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının sekretaryasını üstlendiği, Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kurulunun başvuruları değerlendirmesi sonucunda, Bakanlar Kurulu Kararı ile endüstri bölgelerinin kurulmasına 2003 yılında başlanması planlanmaktadır.

6 Haziran 1985 tarih ve 3218 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde kurulan 24 Serbest Bölgede ihracata yönelik olarak faaliyet gösteren işletmelerin desteklenmesine devam edilmektedir. 30 Eylül 2002 tarihi itibarıyla bu bölgelerde 27.473 kişi istihdam edilmektedir.

26 Aralık 1996 tarih ve 22859 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tebliğ ile kurulmaya başlayan Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin (SDTŞ) sayısı, 2003 yılı itibarıyla 23'e ulaşmış olup, bu şirketlere 759 KOBİ ortaktır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı, 27 Aralık 1994 tarihli Bakanlar Kurulu Kararına istinaden, AB ve GATT kurallarına uygun olarak işletmelere, ihracata yönelik devlet yardımı sağlamaktadır. Bu kapsamda 1996-2002 döneminde KOBİ'lere sağlanan yardımlara ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir (Tablo 3).

TABLO 3:Dış Ticaret Müsteşarlığınca İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında 2002 Yılında KOBİ'lere Sağlanan Destekler

YARDIMIN TÜRÜ	KOBİ SAYISI	YARDIM TUTARI, (EURO)
AR-GE yardımı	626	24.547.368
Çevre maliyetlerinin desteklenmesi	217	211.121
Pazar araştırması desteği	240	235.454
Yurt dışı ofis-mağaza yardımı (açma-işletme)	47	1.359.477
Yurt dışı fuarlara katılım desteği	8.380	40.995.531
Eğitim yardımı	5	519.127
İstihdam yardımı	9	316.882
Marka yardımı	18	1.490.592
TOPLAM	10.142	69.600.394

KOBİ'lere sağlanan finansman destekleri içindeki en önemli payı T.Halk Bankası tarafından kullanılan uygun koşullu krediler oluşturmaktadır.

Banka, 2002 yılı içinde 33.567 KOBİ'ye toplam 427.488.000 Euro tutarında fon kaynaklı kredi kullanmış, sanayi kredileri aracılığıyla da 18.873 KOBİ'nin toplam 71.840.935 Euro tutarındaki kredi talebini karşılamıştır. Aynı dönemde, esnaf ve sanatkarlara, esnaf ve sanatkar kredi ve kefalet kooperatifleri aracılığıyla toplam 102.637.407 Euro tutarında 145.059 adet kredi kullanılmıştır. Banka kredilerinin 1999-2002 yılları itibarıyla gelişimi aşağıda sunulmaktadır (Tablo 4).

TABLO 4: T. Halk Bankası A.Ş. Kredilerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı (EURO)

YIL	KOBİ KREDİLERİ				KOOPERATİF KREDİLERİ		GİRİŞİMCİ KREDİLERİ	
	FON KAYNAKLI KREDİLERİ		SANAYİ KREDİLERİ		ESNAF VE SANATKAR KREDİLERİ			
	SAYI	TUTAR	SAYI	TUTAR	SAYI	TUTAR	SAYI	TUTAR
1999	-	685.738.733	26.074	171.854.638	707.546	676.238.083	29.614	16.294.645
2000	-	742.286.453	26.849	152.551.319	877.757	681.797.755	4.536	5.284.076
2001	37.492	560.376.085	14.191	26.462.817	891.222	158.777.136	2.568	369.042
2002	33.567	427.488.443	18.873	71.841.175	145.059	102.637.787	520	44.834

KAYNAK: T. Halk Bankası A.Ş. (İlgili yılın ortalama Euro kuru kullanılmıştır.)

2001 yılı ekonomik krizinin etkileri bankanın sağladığı kredi miktarında da ortaya çıkmakta, KOBİ kredilerinde sayı olarak, kooperatif kredilerinde ise tutar olarak önemli oranda azalma görülmekte, en ciddi düşüşün ise girişimci kredilerinde yaşandığı tespit edilmektedir.

KOBİ'lerin Türkiye Halk Bankası A.Ş.'den kullandıkları kredilere teminat desteği sağlamak üzere kurulan Kredi Garanti Fonu A.Ş. aracılığıyla, 2001 yılı sonu itibarıyla, 631firmanın toplam 55.000.000 Euro tutarındaki 1079 adet kredisi için 40.300.000 Euro teminat desteği sağlanmıştır.

Finansal piyasalarda başlayarak ekonomide önemli bir daralmaya sebep olan ekonomik kriz ve KGF'nin KOBİ kredilerine teminat desteği sağladığı T. Halk Bankasındaki yeniden yapılanma süreci, KGF faaliyetlerinde önemli bir gerilemeye yol açmıştır. 2001 yılı faaliyetleri bir önceki yıla göre sayı itibarıyla % 72, tutar olarak ise % 48'lik bir azalma göstermiştir.

KGF'nin faaliyetleri imalat sektöründe yoğunlaşmakta (% 94), alt sektörler itibarıyla da en fazla teminat desteği gıda ve içki sektörüne sağlanmakta, bunu sırasıyla dokuma ve giyim, sağlık, makine, imalat ve orman ürünleri sektörleri izlemektedir. Teminat desteği sağlanan krediler içinde teşvik belgeli kredilerin payında düşme eğilimi devam etmektedir. 1999 yılında % 75 ve 2000 yılında % 54 olan bu oran 2001 yılında toplamın % 43'ünü oluşturmuştur.

KGF'nin KOBİ'lere kredi kullandıran diğer bankalarla iş birliğine girmesine yönelik çalışmalar sonucunda 2002 yılında Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ile de bir protokol imzalanmıştır.

Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından uygulanmakta olan "KOBİ Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar" çerçevesinde teşvik belgesi verilen yatırımcılara yatırım ve işletme kredileri kullanılmaktadır. Ayrıca, KOBİ'ler teşvik belgesi kapsamında gümrük

vergi ve Toplu Konut Fonu İstisnası, KDV istisnası, yatırım indirimi⁴⁾ ile vergi resim ve harç istisnasından da faydalandırılmaktadır. (Tablo 5).

TABLO 5: KOBİ Teşvik Belgelerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı (EURO)

YIL	KOBİ SAYISI	YATIRIM KREDİSİ	İŞLETME KREDİSİ	TOPLAM KREDİ	SABİT YATIRIM	İSTİHDAM
1997	1.550	91.647.059	18.375.350	110.022.409	175.770.308	14.974
1998	1.171	53.588.566	13.270.729	66.859.295	114.159.916	12.117
1999	1.695	57.786.553	37.786.549	95.573.102	130.681.864	10.222
2000	1.229	37.757.778	26.242.056	63.999.834	85.479.946	5.587
2001	246	4.253.903	3.223.375	7.477.278	14.026.531	674
2002	390	14.188.452	5.552.338	19.740.789	46.418.326	1.498
2003	147	5.918.707	2.041.980	7.961.259	19.681.317	517
TOPLAM	6.428	265.141.017	106.492.377	371.633.966	586.218.209	45.589

KAYNAK: Hazine Müsteşarlığı (İlgili yılın ortalama Euro kuru kullanılmıştır.) Nisan 2003

Söz konusu Karar hükümleri çerçevesinde, 2000 yılından itibaren, mevcut kredi garanti kuruluşlarının faaliyetlerinde devlet desteği sağlanmasına ve yeni kredi garanti kuruluşlarının kurulmasının desteklenmesi uygulamalarına başlanmıştır.

KOSGEB tarafından yürütülen faaliyetler çerçevesinde, 28 adet Küçük İşletmeleri Geliştirme Merkezi (KÜGEM) aracılığıyla 2002 yılında 2.928 firmaya danışmanlık, 6.472 firmaya laboratuvar, 5.870 firmaya eğitim, 224 firmaya kalite ve 4.175 firmaya proje kapsamlı destek hizmetleri sunulmuştur.

Bilgi yoğun ve ileri teknoloji alanında faaliyet gösterebilecek KOBİ'lerin Ar-Ge bazlı faaliyetlerinin desteklenerek geliştirilebilmesi ve uzun vadede ekonomiye kazandırılabilmesi için toplam 11 adet Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER) aracılığı ile 2001 yılı içinde toplam 140 işletmenin Ar-Ge projesi desteklenmiş, bu projelerde 784 kişi istihdam edilmiştir. "Bölgesel ve Yöresel Sanayi Geliştirme Programı" çerçevesinde uygulanmakta olan Ortak

⁴⁾ Bu destek unsuru, 9 Nisan 2003 tarih ve 4842 sayılı Kanunun Resmi Gazetede yayım tarihi olan 24 Nisan 2003 tarihinden itibaren teşvik belgesi kapsamı dışına çıkarılarak genel nitelikli mali düzenleme haline dönüştürülmüştür.

Kullanım Atölyeleri (ORTKA) ve Ortak Kullanım Laboratuvarları (ORTLAB) çalışmaları kapsamında KOBİ'lere 2001 yılında 277.161 Euro destek sağlanmıştır. KOBİ'lerin yurt dışına açılmalarını teminen, 2001 yılında 18 uluslararası fuarda toplam 88 firma 925 m² alanda desteklenmiştir. Yurt içinde düzenlenen toplam 25 fuarda 369 firmanın ürünleri toplam 4.687 m²'de desteklenmiştir. Ayrıca, 2001 yılı içinde, toplam 103 firma için 31.326 Euro tutarında destek sağlanarak 7 ayrı ülkeye İhracat Amaçlı Pazar Araştırma KOBİ Yurt Dışı İşbirliği Gezisi (İPAG) organize edilmiştir.

KOSGEB tarafından işletilen Küçük ve Orta Boy İşletmeler Bilgi Ağına (KOBİ-NET) üye olan işletmelerin sayısı 12.000'e ulaşmıştır. Özel sektör tarafından işletilen ve KOBİ'lere internet üzerinden bilgilendirme hizmetleri veren internet sitelerinin sayısında da önemli oranda artış gözlenmektedir.

20 Haziran 2001 tarihinde kabul edilen 4684 sayılı Kanunla bütçe dışı fonların tasfiyesi uygulamasına gidilmesiyle KOSGEB fonu genel bütçeye dahil edilerek kuruluşun gelir kaynakları yeniden belirlenmiş, 2002 yılı ikinci yarısı içinde önemli miktarda gelir sağlanması sayesinde kuruluş yatırım ihtiyacını kendi kaynaklarından karşılayabilecek düzeye erişmiştir.

DPT koordinatörlüğünde AB MEDA Programı kaynakları kullanılarak Van, Muş, Bitlis ve Hakkari illerinde gerçekleştirilecek olan Doğu Anadolu Kalkınma Programı kapsamında yer alan KOBİ'lerin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Projesine yönelik çalışmalar son aşamaya gelmiştir. Proje kapsamında bölgede yer alan küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin makine ekipman alt yapısının geliştirilmesi, mevcut KSS'lerin yönetim yapılarının güçlendirilerek eğitim, danışmanlık ve bilgilendirme hizmetlerinin yoğunlaştırılması, yöresel ürünlerin (el sanatları dahil) bölge dışına satışına destek sağlanması için tanıtım ve pazarlama programları yapılması ve KOBİ'lere yönelik finansman uygulamalarına başlanması planlanmaktadır. Ayrıca, proje kapsamında KOSGEB'in taşra teşkilatı ve hizmet alt yapısının da geliştirilmesi sağlanacaktır. Üç yılda tamamlanacak olan proje kapsamında 4 ilde planlanan faaliyetlerin müteakip projelerle orta vadede tüm bölge illerinde uygulanması amaçlanmaktadır.

Geliştirilecek bölge kalkınma programları bünyesinde, yörenin doğal kaynakları, işgücü alt yapısı ve potansiyeli, pazar koşulları ve işletme yapısına uygun KOBİ yaklaşım ve uygulamalarının oluşturulmasına çalışılmakta, az gelişmiş bölgeler için gelişmiş teşvik programları kapsamında daha yüksek oranda destekler sağlanması hedeflenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının 81 ilde yer alan toplam 345 Meslek Eğitim Merkezi aracılığıyla öğrenci ve kursiyerlere 109 ayrı konuda meslek eğitimi verilmektedir. 2001 yılında 37.239 adet meslek kursu açılmış olup, 503.494'ü kadın ve 221.217'si erkek olmak üzere toplam 725.711 kişi bu kurslarda eğitilmiştir. Meslek eğitim merkezlerinde uygulanan programlar kapsamında eğitilen öğrenci ve kursiyerlere ilişkin verilerin yıllar itibarıyla gelişimi Tablo 6'da sunulmaktadır.

TABLO 6: Milli Eğitim Bakanlığı Meslek Kurslarının Yıllar İtibarıyla Faaliyetleri

ÖĞRETİM YILI	İL SAYISI	MESLEK EĞİTİM MERKEZİ SAYISI	MESLEK SAYISI	ÖĞRENCİ VE KURSİYER SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI
1996-1997	80	312	80	195.951	4.089
1997-1998	80	321	89	267.074	4.122
1998-1999	80	326	89	226.644	4.759
1999-2000	80	330	89	218.576	5.084
2000-2001	81	342	109	248.496	4.640
2001-2002	81	345	109	250.000	5.165

KAYNAK: Milli Eğitim Bakanlığı

58. Hükümetin Acil Eylem Planı kapsamında reel sektörün desteklenmesine özel önem verilmiş, KOBİ'leri desteklemek amacıyla geliştirilen politika ve programların etkinliğini artırmak, yeni uygulamaları hayata geçirmek ve gerekliliği üzerinde mutabakata varılmış, ancak bugüne kadar herhangi bir gelişme kaydedilememiş konulara kararlılıkla yaklaşabilmek amacıyla;

-Teşvik tedbirlerinin yeniden düzenlenmesi,

-Devlet yardımlarının İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanunun çıkarılması, devlet yardımlarının izlenmesi konusunda bir otoritenin oluşturulması,

-Yatırımcılara bedelsiz arsa tahsis edilmesi,

-Doğrudan yabancı yatırımların özendirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması,

-Devlet yardımlarının envanterinin çıkarılması, etkinliğinin araştırılması ve öneriler getirilmesi amacıyla bir özel ihtisas komisyonunun oluşturulması,

-Yatırımlarda devlet yardımları bakımından bölgesel ayrımların yeniden yapılması,

-Kriz ve sermaye yetersizliği nedeniyle kapanan veya düşük kapasite ile çalışan tesislerin ekonomiye kazandırılması ve yeni yatırımların gerçekleştirilmesinin sağlanması ve

-KOBİ yatırımlarının desteklenmesine

ilişkin tedbirler geliştirilmiştir.

Bu çalışmalar çerçevesinde Temmuz 2003 tarihine kadar kaydedilen gelişmeler şunlardır:

24 Nisan 2003 tarih ve 25088 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4842 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda yatırım indiriminin, yatırım teşvik belgesi olmaksızın, otomatik olarak yatırımcıya sunulmasına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Şirket sözleşme ve ana sözleşme değişikliklerine ilişkin işlemlerin, Odaların bünyesinde yer alan Ticaret Sicil Memurluklarınca ve tek adım ilkesine uygun olacak şekilde gerçekleştirilmesini düzenleyen 4884 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 17

Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Devlet yardımlarının izlenmesi ve denetlenmesi için gerekli görülen mevzuata ilişkin çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarca sürdürülmektedir.

Yatırımcılara bedelsiz arsa tahsis edilmesine imkan verecek mevzuat düzenlemesi hazırlanarak ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne açılmıştır.

Devlet yardımlarının envanterinin çıkarılması, etkinliğinin araştırılması ve öneriler getirilmesi amacıyla bir özel ihtisas komisyonu kurulmuş ve komisyon çalışmalarına başlamıştır.

Borsa Dışı Teşkilatlanmış Menkul Kıymetler Piyasalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik, 18 Mart 2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Halihazırda devam eden uygulamalar ve KOBİ'ler alanında son dönemde hayata geçirilmesi öngörülen politika ve programlar, AB ve gelişmiş ülke uygulamaları ile karşılaştırıldığında, Türkiye'nin KOBİ destek sisteminin işletmelerin taleplerini karşılayacak kapasiteye sahip olmadığı, kaynak yetersizliği ve kurumsal kapasite eksikliğinin KOBİ'leri geliştirmek ve desteklemek amacıyla hazırlanan politika ve programlar aracılığıyla kısa ve orta vadede somut sonuçlar alınmasının önünde önemli bir engel teşkil ettiği görülmektedir. KOBİ'lere yönelik hizmetlerin nitelik ve nicelik açısından geliştirilmesi ve kurumlar arasında etkin bir koordinasyon sağlanması ihtiyacı devam etmektedir. Bu amaçla öncelikle tüm kuruluşların faaliyetlerinin çerçevesini belirleyen bir KOBİ tanımının geliştirilmesi gerekmektedir.

2.4 KOBİ TANIMI

Ülkemizde, KOBİ'lere yönelik faaliyetlerde bulunan kurum ve kuruluşların; görev tanımları, hedef kitleleri ve faaliyetlerine ayırdıkları kaynakları çerçevesinde, hizmet götördükleri grupları belirleyen farklı KOBİ tanımları kullandıkları görülmektedir. Kullanılan tanımlar, gerek tanımları

belirlemede seçilen ölçütler gerek bu ölçütlerin çerçevesinde belirlenen limitler itibarıyla farklılıklar göstermektedir(Tablo 7).

KOBİ'lere yönelik politikaların geliştirilmesi, politikalar çerçevesinde uygulanacak programların planlanması ve bu konudaki araştırmaların yürütülmesinde bir standardın oluşturulması amacıyla ortak bir KOBİ tanımı belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Tanımlardaki ayrılık, işletmelerin farklı kuruluşlardan hizmet talep etmeleri halinde farklı değerlendirmelere tabi tutulmaları sonucunu doğurmakta, bu durum hizmet sunucularla hizmet talep edenler arasında anlayış farklılığına yol açmakta, uygulamaların etkinliğini azaltmakta ve hizmetlerde şeffaflığın sağlanmasının önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. AB'nin KOBİ tanımına uyumun sağlanması hususu, Türkiye'nin, AB'ye adaylık sürecinde Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanarak ülkemize sunulan İlerleme Raporlarında ve 2003 yılında Türkiye için hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesinin kısa vadeli tedbirleri arasında da vurgulanmaktadır.

TABLO 7: Türkiye’de Kullanılan KOBİ Tanımları

KURULUŞ	TANIM KAPSAMI	TANIM KRİTERİ	MİKRO ÖLÇEKLİ İŞLETME	KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME
KOSGEB	İmalat Sanayii	İşçi sayısı	-	1-50 işçi	51-150 işçi
HALKBANK	İmalat Sanayii, Turizm, Yazılım Geliştirme	İşçi Sayısı	-	-	1-250 işçi
		Sabit Yatırım Tutarı (Euro)	230.000	230.000	230.000
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	İmalat Sanayii, Turizm, Tarımsal Sanayi, Eğitim, Sağlık, Yazılım Geliştirme	İşçi Sayısı,	1-9 işçi	10-49 işçi	50-250 işçi
		Yatırım Tutarı, KOBİ Teşvik Belgesine Konu Yatırım Tutarı (Euro)	350.000	350.000	350.000
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI	İmalat Sanayii	İşçi Sayısı,	-	-	1-200 işçi
		Sabit Yatırım Tutarı (Euro)	-	-	1.830.000
EXİMBANK	İmalat Sanayii	İşçi Sayısı			1-200 işçi

KAYNAK: Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, KOSGEB, EXİMBANK, T.HALK BANKASI.

2.5 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

a) Ortaklık İlişkisi ve Gümrük Birliği

Türkiye ile AB (o dönemdeki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu) arasındaki ilişkiler, 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşmasının çerçevesini çizdiği “Ortaklık Rejimi” ile başlamıştır. Ortaklık Rejiminin işleyiş kuralları 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren Katma Protokol uyarınca ayrıca düzenlenmiştir. Bu Protokolle, Topluluğun Türkiye’den ithal ettiği sanayi mallarına uyguladığı gümrük vergileri ve miktar kısıtlamalarını Protokolün ticari hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte (1971) sıfıra indirmesi öngörülürken, Türkiye’nin Topluluk çıkışlı sanayi ürünlerinde uyguladığı gümrük vergileri ile eş etkili vergi veya resimleri, tedricen kaldırması öngörülmüştür.

Bu sürece paralel olarak Topluluk, ortaklık ilişkisi çerçevesinde, Türkiye ekonomisinin hızlı kalkınmasına katkıda bulunmak ve Türkiye’nin ortaklık ilişkisinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmesine destek olmak amacıyla 1963 yılından itibaren Türkiye’ye, 78 milyon ECU’lük hibe ile 637 milyon ECU’lük kolayıklı ve 115 milyon ECU’lük piyasa şartlı krediden oluşan, toplam 827 milyon ECU tutarında mali yardım sağlamıştır.

1970’li yıllarda Türkiye-AT ortaklık ilişkileri beklendiği gibi gelişmemiş ve 1980’li yıllarda donma noktasına gelmiş olup, bazı istisnai unsurlar dışında mali işbirliği 1995 yılına kadar çalıştırılmamıştır. 1 Aralık 1986 tarihinde başlaması gereken işçilerin serbest dolaşımı Topluluk tarafından uygulamaya geçirilmemiştir. Türkiye 14 Nisan 1987 tarihinde, tüm Avrupa ülkelerine tanınmış haktan yararlanarak AT’ye tam üyelik başvurusunda bulunmuş; fakat 1990 yılında AT Bakanlar Konseyi, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan değerlendirmeye dayanarak o dönem itibarıyla Türkiye’nin üyeliğine ilişkin olarak verilecek kararın ertelenmesinin uygun olacağı sonucuna varmıştır.

Türkiye ve AT arasında sanayi ürünlerini alanında bir gümrük birliği oluşturulması sürecini tamamlayan 6 Mart 1995 tarihli ve 1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler ivme kazanmıştır. Bu kararın beraberinde yer alan “Ortaklık İlişkilerinin Geliştirilmesine İlişkin İlke

Kararı”nda bazı sektörlerde işbirliğinin ilerletilmesi konuları kapsanırken; AB’nin tek taraflı sunduğu bildirim ile de mali işbirliği yeniden başlatılmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı, bu bildirim kapsamında, gümrük birliği süreci için Türkiye’ye verilmesi öngörülmüş olan ve o zaman için toplam tutarının 2,2 milyar ECU’ye ulaşacağı tahmin edilen hibe ve kredilerin çok sınırlı bir bölümü (% 33 civarında) Türkiye’ye sağlanabilmiştir.

Gümrük birliğinin tesisıyla birlikte Türkiye’de KOBİ’lerin durumunu desteklemek üzere, geniş katılımlı bir çalışma sürecini müteakip, KOBİ Eylem Planı hazırlanmıştır. Ancak yeterli kaynak bulunamadığı için bu plan uygulamaya geçirilememiştir.

AB, Haziran 1998’deki Cardiff Zirvesinde “Türkiye için Avrupa Stratejisi”ni yürürlüğe koymuştur. Bu strateji çerçevesinde, Türkiye sanayisi ve KOBİ’lerin gümrük birliği ve uyum hususlarındaki durumlarını kapsamaya yönelik bir “Sanayi Stratejisi”, karşılıklı çalışmalar çerçevesinde geliştirilmiş ve Türkiye ile AB arasında bir Sanayi İşbirliği Temas Grubu oluşturulmuştur. Ancak bu strateji de AB tarafından işleme konmamıştır.

b) Helsinki Zirvesi Sonrası Adaylık Süreci

10-11 Aralık 1999 tarihinde gerçekleşen Helsinki Zirvesinde Türkiye, AB’ye aday ülke olarak kabul edilmiştir. Bu zirve kararında Türkiye için diğer aday ülkelerde olduğu gibi bir “Katılım Ortaklığı”nın tesis edilmesi ve bu çerçevede “katılım öncesi yardımlar”dan Türkiye’nin de yararlandırılması gündeme gelmiştir. Merkezi ve Doğu Avrupalı (MDA) aday ülkelerin uyumu için PHARE, ISPA ve SAPARD geliştirilirken, Türkiye bu kapsama dahil edilmemiştir. Bu dönemde Türkiye için düzenlenen mali yardım MEDA-II’den ayrılan pay ile Avrupa Stratejisi çerçevesinde sağlanan kaynaklardan oluşmuştur. Bu süreçte, Türkiye’ye yılda 177 milyon Euro’luk destek sağlanmıştır. Bu destek miktarının 2004 yılında 250, 2005 yılında 300 ve 2006 yılında 500 milyon Euro’ya ulaşacak şekilde artırılması öngörülmüş olup bu kaynaklardan Türkiye’nin çeşitli alanlardaki AB’ye uyum çalışmalarının yanısıra “KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı” da desteklenecektir.

Helsinki Zirvesinde ayrıca, "Binyıl Bildirgesi" kabul edilerek genişleme sürecinde yeni bir aşamaya işaret eden kararlar alınmıştır. Bu çerçevede;

AB genişleme sürecinde ;

- bilim-araştırma-teknoloji üretiminin artırılması,
- mesleki eğitimin hızla geliştirilerek, yenilenmesi ve yaygınlaştırılması,
- KOBİ'lerin geliştirilmesi ve desteklenmesi,
- bölgesel kalkınmaya önem verilmesi

hususlarına öncelik verilmesi öngörülmüştür.

Türkiye'nin AB'ye aday ülke olarak kabulünü takiben, Türk KOBİ'lerinin AB üye Devletleri ve diğer aday ülkelerin işletmeleri ile rekabet edebilmeleri için AB politikalarıyla ülkemiz politikalarının koordinasyonu yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar şu şekildedir:

CC BEST Sürecine Katılım

16-17 Haziran 1997 tarihli Amsterdam Zirvesi önerileri doğrultusunda KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesi ve mevzuatın basitleştirilmesi konusunda bir rapor hazırlamak üzere BEST (İş Ortamının Basitleştirilmesi Görev Gücü) Çalışma Grubu oluşturulmuştur. BEST çalışmalarının amacı; ülkelerin en iyi uygulama örneklerinin değişimini sağlamak ve ülkelerin birbirlerinin tecrübelerinden istifade edebilecekleri bir ortam yaratmaktır.

BEST çalışma grubu raporuna dayanılarak Avrupa Komisyonu tarafından girişimcilik ve rekabet edebilirliğin desteklenmesine yönelik eylem planı hazırlanmıştır. Bu eylem planı;

- eğitim ve staj,
- finansmana erişim,
- araştırma ve yenilik,
- destek hizmetlerinin şeffaflığı,

- kamu yönetimi,
- istihdam ve çalışma şartları

alanlarını kapsamaktadır.

KOBİ'leri desteklemek ve mümkün olan en iyi iş ortamını sağlamak amacıyla üye ülkelerin yukarıda belirtilen altı alanda yaptıkları çalışma ve ilerlemeler "Avrupa Birliği-Girişimciliği ve Rekabet Edebilirliği Desteklemeye Yönelik Eylem Planının Yürütülmesi Raporu" başlığı altında 27 Ekim 2000 tarihinde yayımlanmıştır.

BEST çalışmasının aday ülkelere de yansıtılmasına yönelik Avrupa Komisyonu kararı doğrultusunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığının liderliğinde, KOSGEB'in sekretaryasında ve KOBİ'lerle ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla "CC BEST Türkiye Raporu" hazırlanarak 13 Temmuz 2001 tarihinde Ankara'da, 28 Eylül 2001 tarihinde Brüksel'de Komisyona sunulmuştur. Türkiye Raporu, diğer aday ülkelerin raporlarıyla birlikte 20 Aralık 2001 tarihinde yayımlanmıştır.

Küçük İşletmeler İçin Avrupa Şartı

AB üyesi ülkelerin KOBİ politikalarında birliktelik sağlamak amacıyla başlattıkları CC BEST çalışması, 19-20 Haziran 2000 tarihli Feira Zirvesinde yayımlanan AB KOBİ Şartı ile daha somut bir nitelik kazanmışböylece CC BEST süreci sona erip, AB KOBİ Şartı raporlarının hazırlanması süreci başlatılmıştır.

Türkiye'nin, 23 Nisan 2002 tarihinde Slovenya'nın Maribor şehrinde düzenlenen konferansta diğer aday ülkelerle birlikte teyit ettiği Şart, aşağıda belirtilen 10 temel unsuru içermektedir;

- Girişimcilerin eğitimi ve öğretimi.
- Daha ucuz ve daha hızlı iş kurma süreçleri geliştirilmesi.
- Daha iyi kanunlar ve mevzuat düzenlenmesi yapılması.
- Nitelikli personel eğitiminin gerçekleştirilmesi.
- İnternette anında işlem imkanlarının yaygınlaştırılması.

- Tek pazardan daha çok yararlanılması
- Vergilendirme ve finansal konularda iyileştirmeler yapılması.
- KOBİ'lerin teknoloji ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesi.
- E-ticaretin ve teknoloji tabanlı işletmelerin desteklenmesi.
- Ulusal ve uluslar arası platformlarda KOBİ'lerin daha etkin ve daha güçlü temsil edilmesi.

Türkiye, bu Şartı onaylamakla tüm kurum ve kuruluşlarıyla yukarıda belirtilen 10 temel alanda somut adımlar atmaya, program ve projeler üretmeye, gerekli kaynakları tahsis etmeye söz vermiş bulunmaktadır.

Bu nedenle, AB KOBİ Şartı bir anlamda Türkiye'nin uzun vadeli KOBİ Stratejisi dokümanı ve ev ödevidir.

AB KOBİ Şartına ilişkin Türkiye 2002 yılı Raporu KOSGEB koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların katkılarıyla hazırlanmış ve 2003 yılı Şubatında Avrupa Birliği Konsey toplantısında sunulmuştur. 2003 yılı raporunun hazırlanması ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir.

Avrupa Topluluğu İşletme ve Girişimcilik ve Özellikle Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Çok Yıllı Programı

Yukarıda belirtilen stratejilerin ve KOBİ politikalarının "Avrupa Topluluğu İşletme ve Girişimcilik ve Özellikle Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Çok Yıllı Program"ında proje ve eylemlere dönüştüğü görülmektedir.

Türkiye, Topluluğun Resmi Gazetesinde 20 Aralık 2000 tarihinde yayımlanan 2000/819/EC sayılı Kararla başlayan ve 2001-2005 yıllarını kapsayan Çok Yıllı Programa KOSGEB koordinasyonunda katılmaktadır. Türkiye'nin katılmakta olduğu ilk Topluluk programı olma özelliği taşıyan Çok Yıllı Programa ilişkin Türkiye-AB Mutabakat Zaptı 23 Ekim 2002 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye'nin Program bütçesine katkı payı yaklaşık 4,5 milyon Euro olup, Mali İşbirliği Programlaması ve KOSGEB bütçesinden karşılanmaktadır.

Program kapsamında, halen bir adet olan Avrupa Bilgi Merkezi (European Information Center-EIC) sayısı kısa sürede 12'ye çıkartılacaktır. İstanbul'da 2 adet olmak üzere Adana, Ankara, Bursa, Denizli, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Samsun, Trabzon İllerinde de Avrupa Bilgi Merkezleri açılacaktır.

2002 yılında ihalesi yapılacak 23 AB Bilgi Merkezi'nin 12'sinin Türkiye'de açılacak olması önemli bir başarı olarak değerlendirilirken halen Avrupa'da 300'den fazla Avrupa Bilgi Merkezi'nin faaliyette bulunduğu bilgisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Türkiye'nin Çok Yıllı İşletmeler Programı ile ilgili ulusal yaklaşımı aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

- Paylaşımçı olmak; KOBİ'lere hizmet ve destek veren kurumlar arasında sinerji oluşturmak, kurumlar arasında iş birliğini geliştirmek, atıl duran kaynakları harekete geçirerek ihtiyaç alanlarına yönlendirmek,
- AB'den mali destek almanın ötesinde, AB'nin KOBİ politika ve stratejilerini özümsemeye önem vermek,
- AB'nin KOBİ politikalarını, projelerini, en iyi uygulama örneklerini ve başarılı çözümlerini öğrenerek, know-how kazanmak.

Bu süreçte Türkiye, özellikle teknoloji ve bilgi tabanlı, yenilikçi KOBİ'lerin desteklenmesinde AB'nin geliştirdiği;

- başlangıç sermayesi,
- risk sermayesi,
- kredi garantisi,
- iş melekleri⁵⁾

vb. finansal araçları ve mekanizmaları süratle öğrenmeyi ve uygulamaya geçirmeyi amaçlamaktadır.

⁵⁾ İş Melekleri, (Business Angels): girişimcilere banka dışı finansman araçları sağlayan özel finans kuruluşları.

Mart 2000 tarihli Lizbon Zirvesi

AB ülkeleri, Mart 2000 tarihinde gerçekleşen Lizbon Zirvesinde, 2010 yılına kadar izlenecek politikalar neticesinde AB'nin dünyanın rekabet gücü en yüksek, dinamik, bilgi tabanlı ekonomisi olmasını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaya, daha çok iş imkanı ve daha iyi iş ortamı oluşturarak sosyal kaynaşmayı temin etmeye yönelik, Lizbon Stratejisi dokümanında ifade bulan, önemli kararlar almışlardır.

Bu amaçla kişi başına düşen gayri safi milli hasılanın artırılması, verimliliğin yükseltilmesi, çalışabilir nüfusun asgari % 70'ine iş imkanı sağlanması, Ar-Ge çalışmalarına daha çok kaynak ayrılması, eğitim düzeyinin yükseltilmesi, internet kullanımının yaygınlaştırılması, devlet yardımları azaltılırken risk sermayesi kullanımının artırılması, sosyal kaynaşmanın sağlanması hedeflenmektedir. Lizbon stratejisi hedefleri Küçük İşletmeler için Avrupa Şartında daha somut ifadelerle belirtilirken, üye ülkeler arasındaki ticaretin geliştirilmesinde ortamın iyileştirilmesi, mevzuatın basitleştirilmesi ihtiyacı da vurgulanmaktadır.

Bologna Sözleşmesi

AB'de yukarıda belirtilen çalışma ve gelişmeler devam ederken, OECD üyesi ülkelerin Sanayi ve KOBİ'lerden sorumlu Bakanları, İtalya'nın Bologna kentinde 15 Haziran 2000 tarihinde toplanarak KOBİ politikalarına yönelik Bologna Sözleşmesini imzalamışlardır . Bologna Zirvesinden sonra meydana gelen gelişmeler Haziran 2004 tarihinde KOSGEB'in ev sahipliğinde, İstanbul'da gerçekleştirilecek olan Bakanlar Toplantısında gözden geçirilecektir.

Alt Komite Toplantıları

KOBİ'lere ilişkin hususlar, AB-Türkiye Ortaklık Komitesinin alt komitelerinden olan 3 No'lu Ticaret, Sanayi ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Ürünleri Komitesi gündeminde ele alınmaktadır. Komite, bugüne kadar, 7 Aralık 2000 tarihinde Brüksel'de, 16 Mayıs 2001 tarihinde İstanbul'da

ve 17 Temmuz 2002 tarihinde Brüksel'de olmak üzere üç kez toplanmış olup, önümüzdeki dönemde de çalışmalarını sürdürecektir.

2002 Yılı İlerleme Raporu

Avrupa Komisyonunun her yıl aday ülkeler için yayınladığı Düzenli İlerleme Raporlarından Türkiye için hazırlanan 2002 yılı İlerleme Raporunda, Türkiye'nin AB'ye uyumlu KOBİ tanımına ilişkin mevzuat düzenlemesi yapması konusunda gelişme kaydedilmediği, KOBİ'lere ayrılan kredi vb. kaynaklarda azalma meydana geldiği, Türkiye'nin KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı hazırlaması gerektiği vurgulanarak, 1 Eylül 2002 tarih ve 24863 sayılı T.C. Resmi Gazetesinde yayımlanan kanunla Türkiye'nin tüm AT programlarına ve böylelikle 6. Ar-Ge Çerçeve Programına katılımının uygun bulunulduğu belirtilmiştir.

2.6 TÜRK KOBİ SEKTÖRÜNÜN TEMEL ZAYIFLIKLARI

Türkiye'nin özel koşulları kalkınma seçenekleri üzerinde belirleyici olmakta, bu kapsamda KOBİ'lerin geliştirilmesi kaçınılmaz bir politika alanını oluşturmaktadır. Bunun sonucu olarak, AB ile entegrasyon sürecinde KOBİ'leri geliştirmeye ve desteklemeye yönelik politika ve programlar geliştirilmesi önem arz etmektedir.

AB ile ileriye dönük işbirliğini temellendirmek üzere, Birliğin politika ve programları ile uyumlu bir KOBİ stratejisi oluştururken, ülkemiz koşullarını yansıtanın gereği olarak esas alınması gereken bazı temel zayıflıkların mevcudiyeti söz konusudur.

Türk KOBİ'lerinin maruz kaldıkları muhtelif problemler arasında aşağıda ele alınanlar, KOBİ'lerin gelişebilmeleri ve gerek dünya gerek AB iç pazarında rekabet gücü kazanabilmeleri önündeki temel darboğazları oluşturmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'nin yapısal sorunlarına tekabül eden bu problemler, halen uygulanmakta olan politika ve programların başarısının önünde de ciddi engeller oluşturmaktadır. Bu itibarla, ulusal bazda geliştirilen

strateji belgelerinde bu problemlerin çözümüne yönelik önlemler geliştirilmektedir.

2.6.1 KNOW-HOW YETERSİZLİĞİ VE DÜŞÜK TEKNOLOJİK SEVİYE

Tipik Türk KOBİ'si geleneksel üretim metotları ile Türkiye pazarı için üretim yapmakta; ancak, bir çok alanda yerel pazarda da başta AB firmaları olmak üzere yabancı firmalar ile rekabet etmek zorunda kalmaktadır. Türk KOBİ'lerinin teknolojik düzeyi Avrupalı firmalara göre çok düşük kalmakta, KOBİ'lerimiz genellikle modası geçmiş tasarımlar, verimsiz üretim metotları ve eski makine-ekipman kullanarak katma değeri düşük olan alt kalitede ürünlerin üretimiyle meşgul olmaktadır.

Ayrıca, KOBİ'lerde danışmanlık kullanma ve Ar-Ge siparişi geleneği de bulunmamaktadır. Ülkede mühendislik-müşavirlik, tasarım teknoloji transferi ve eğitim hizmetlerinin kullanılmasının düşük bir düzeyde kalması ve sınai mülkiyete konu olan ürünlerin ticaretinin yetersizliği nedeniyle know-how ile ilgili hizmet sektörleri de gelişmemiştir. Oysa sabit sermayeden ziyade insan sermayesine ihtiyaç duyan bu alanlarda kapasite geliştirebilmek için Türkiye'nin tabii bir potansiyeli bulunmaktadır.

Gümrük birliğinin yarattığı rekabet ve AB İç Pazarının imkanları karşısında yeniden yapılanmanın gereği olarak, ülkemizde işletmelerin teknoloji seviyelerinin yaygın bir şekilde yükseltilmesi ve bu çerçevede büyük miktarlarda "know-how"ın KOBİ'lere transferi gerekmiştir. Ancak rekabet baskısı ve yeni pazar arayışı nedenleri ile hissedilen teknolojik ihtiyaçlar, ülkenin mevcut yapısal koşullarında ekonomik talebe dönüşemediğinden ve bu ihtiyaçları karşılayıcı hizmetleri sunan kesim (örneğin mühendislik, tasarım ve teknoloji transferi danışmanlıkları) ile tüketecek kesim (imalat sanayii KOBİ'leri) arasında ticari bağlar gelişmediğinden, Türkiye'de piyasa mekanizmasının sonucu olarak teknoloji düzeyinin yükseltilmesi yoluyla rekabet gücü kazanımı ortaya çıkmamıştır.

Kamu mali imkanlarının sınırlı kalması nedeniyle KOBİ'lere yeterli destek sağlanamamış ve teknolojinin yayılımını engelleyen yapısal sorunların da etkisiyle, bu dönemde ne gümrük birliğinin doğurduğu rekabet baskısı ne

de ekonomik krizler sonucunda Türkiye pazarının daralması karşısında duyulan yeni pazar gereksinimi bile ülke KOBİ'leri genelinde bir teknolojik düzey yükseltilmesini sağlayamamıştır.

Türk KOBİ'lerinin genelinin AB tüketicisine hitap edecek çeşit ve kalitede ürün üretebilecek durumda olmamaları nedeniyle, Şubat 2001 krizinin getirdiği kur avantajı ihracat için üretime yönelme imkanı sağlayamamış ve bu dönemde kapanan işletme sayısında artış gözlenmiştir.

Halen KOBİ'lerin know-how yetersizliği sorunu, fiyata dayalı piyasa güçlerinin devreye girmesini engellediği gibi, Türk ekonomisinin de gümrük birliğinden yeterli faydayı sağlayabilmesi önündeki en önemli darboğazı oluşturmaktadır.

Yapısal sorunların temelinde, gelişmekte olan bütün ülkelerdeki gibi, KOBİ'lerin teknolojik ihtiyaçlarının kendiliğinden ekonomik talebe dönüşmemesi, know-how ile ilgili çeşitli hizmet sunucuları ile aralarında ticari bağların gelişmemesi ve bu durumun hizmet üreticisi olması gereken KOBİ'lerin de gelişmesine imkan tanımaması olgusu yatmaktadır. Bu yapısal sorundan çıkış sağlayacak, iki tarafı buluşturan yeterli bir piyasa mekanizmasının oluşabilmesi, kültürel gelişmeleri, bazı kamusal destek ve düzenlemeler ile özellikle piyasa yapmaya yönelik organizasyonları gerekli kılmaktadır.

2.6.2 FİNANSAL ORTAMIN YETERSİZLİĞİ

Türkiye'de KOBİ'lerin kredi hacminden yararlanma oranları, istihdama ve ülke katma değerine sağladıkları katkıları ile karşılaştırılmayacak seviyelerde düşük kalmaktadır (% 5'ler civarında). KOBİ'lere hizmet verecek sermaye piyasası imkanları da geliştirilememiştir.

Kamu kesiminin piyasalardaki yüksek borçlanma düzeyi, özel sektörün kredi imkanlarını daraltmakta ve faizlerin aşırı yükselmesine yol açmakta olup, bu koşullar kamunun sağladığı desteklerin kısıtlılığı ile birleşerek KOBİ'lerin kredi piyasasından neredeyse tamamen dışlanmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de uzun bir süredir yürütülen kamunun yüksek borçlanma politikası nedeniyle, bankaların KOBİ’leri finanse etme kapasitesi aşınmış, yatırım/proje finansmanı hizmetleri çok daralmış ve ekonomik krizler neticesinde bankaların iflas etmesi ve işletmelerin bankalara borçlu kalması gibi nedenler yüzünden bu alandaki piyasa mekanizması tahrip olmuştur.

Mali sektör krizi neticesinde, birçok bankanın piyasadan veya işletmelere hizmet sunmaktan çekilmesiyle, finansal sektörde KOBİ’lerin yararlanabileceği kredi hacmi ve kurumsal kapasitenin azalmış olması, ekonomik kriz ortamında faaliyetini sürdürebilecek KOBİ’leri de olumsuz etkilemiştir.

Mali sektör bünyesinde KOBİ’lerle çalışacak kurumsal kapasite eksikliği nedenleriyle, KOBİ’lerin kredi darboğazını rahatlatmak için AB’deki para ve sermaye piyasalarından yararlanılamamakta, Türkiye’ye sağlanan finansman imkanlarının bile KOBİ’lere aktarılmasında sıkıntılar yaşanmaktadır.

Geleneksel olarak KOBİ’lere finansal hizmet sunan Halk Bankası fonksiyonunu icra edemez duruma düşmüş olup, bankanın özelleştirilmesi planlanmıştır.

Türkiye’de KOBİ’lere yönelik kredi garantisi, risk sermayesi yatırım ortaklığı, gayri menkul yatırım ortaklığı, KOBİ finans şirketleri, KOBİ’lere yönelik faktoring ve leasing şirketleri, KOBİ’lerin menkul kıymet piyasalarından yararlanmasını sağlayan KOBİ borsası gibi bazı finansman kurumları ya çok sembolik düzeyde gerçekleşmiş ya da kavramsal düzeyde kalmıştır.

2.6.3 TÜRKİYE İLE AB ARASINDA REKABETİ ETKİLEYEN UNSURLAR

Gümrük birliğinin bazı unsurları, AB ile Türkiye arasındaki rekabet koşulları üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir.

Bölgesel gelişmişlik farklarını gidermek, alt yapıyı geliştirmek, çevre problemlerine çözüm getirmek, Ar-Ge kapasitesi geliştirmek, istihdam yaratmak ve bazı sektörel problemlerin çözümü için kullanılan çeşitli AB

fonları, AB'deki üreticilerinin sabit sermaye, Ar-Ge ve çevre yatırımı maliyetleri ile istihdam harcamalarını azaltmaktadır. Ancak, aynı pazarda ve aynı koşullar altında rekabet etmek durumunda olan Türk üreticiler bu kaynaklardan yararlanma olanağına sahip bulunmamaktadırlar.

Türkiye'de KOBİ'lere sağlanan devlet yardımlarının nitelikleri, çeşitlilikleri ve mali büyüklükleri, KOBİ'lerin sağladığı istihdam, katma değer, ödedikleri vergi miktarı vb. gibi değerlerle orantılı olarak da ele alındığında, AB üyesi ülkelerdeki destek ve hizmetler karşısında görece olarak yetersiz kalmaktadır.

Türkiye-AB gümrük birliğinin, KOBİ'ler üzerindeki olumsuz etkilerini telafi edecek etkili sistemler de bulunmamaktadır.

Öte yandan, Kuzey Afrika ülkeleri, Meksika ve Güney Amerika ülkeleri başta olmak üzere, AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması (STA) akdettiği bazı ülkeler Türk ürünleri ile rekabet endişesi nedeniyle ülkemizle STA imzalamaktan kaçınmaktadır. Bu durum, bir taraftan Türk ürünlerini söz konusu pazarlarda rekabet açısından AB menşeli ürünler karşısında dezavantajlı bir konumda bırakırken, diğer taraftan AB'de serbest dolaşım hakkını kazanan anılan ülke menşeli ürünlerin ülkemiz piyasasına son derece avantajlı bir şekilde girişine imkan tanımakta olup, özellikle KOBİ'leri olumsuz yönde etkilemekte ve haksız rekabete yol açmaktadır.

Yukarıda belirtilen temel yapısal sorunlara ilaveten, ülkemizin, sahip olduğu ekonomik potansiyele, insan gücüne ve son yıllarda gerçekleştirilen hukuki ve kurumsal alt yapıya rağmen, yabancı sermaye girişi açısından da yetersiz durumda olduğu görülmektedir. Ayrıca, KOBİ'lere sunulan finansman dışı desteklerin de yeterince gelişmediği, kamu sektörünün talebi karşılamada yetersiz kaldığı, özel sektörün ise bu alanda aktif bir şekilde rol alacak kurumsal kapasiteye sahip olmadığı görülmektedir. Bu çerçevede, KOBİ'leri geliştirmek ve desteklemek amacıyla aşağıda belirtilen amaç ilke ve politikalar çerçevesinde hareket edilmesi öngörülmektedir.

3 AMAÇ, İLKE VE POLİTİKALAR

Uzun vadeli makroekonomik politikaların ana hedefi, sürdürülebilir bir ekonomik büyümeyi sağlamak, enflasyon oranını Avrupa Birliği ortalamasına düşürmek ve ekonominin rekabet gücünü artırmak olarak belirlenmiştir.

Bu amaçla makroekonomik dengeyi sağlamaya ve yapısal reformları gerçekleştirmeye özel önem verilmektedir. Aynı bağlamda kamunun yeniden yapılandırılması ve mevcut mekanizmaların etkinliğinin artırılması yönünde önemli tedbirler öngörülmektedir.

Bu çerçevede, KOBİ'lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi ile ilgili olarak belirlenen hedef, ilke ve politikalar aşağıda belirtilmektedir.

3.1 TEMEL HEDEFLER

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında da belirtildiği üzere, KOBİ'lere yönelik politikaların temel hedefleri, bu kesimin verimliliğinin, katma değer içindeki payının ve uluslararası rekabet gücünün artırılmasıdır.

Bu amaçla öncelikle bankacılık sisteminin toplam kredi hacmi içinde KOBİ kredilerinin artırılması ve risk sermayesi, finansman yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı gibi modern finansman araçlarından KOBİ'lerin daha etkili düzeyde yararlandırılması amacıyla bu alanlarda kurumsal kapasitelerin güçlendirilmesi öngörülmektedir.

Finansman dışı destekler alanında ise, hizmet vericilerle KOBİ'ler ve KOBİ'leri temsil eden meslek kuruluşları arasındaki iletişim ve etkileşimin geliştirilerek hizmetlerin etkinliğinin artırılması öngörülmekte, ayrıca, daha çok KOBİ'ye daha nitelikli hizmet verilebilmesini teminen başta kamu kurum ve kuruluşları ile meslek kuruluşları olmak üzere tüm hizmet vericilerin kurumsal kapasitelerinin ve ortak iş yapabilme yeteneklerinin geliştirilmesinin önemi vurgulanmaktadır.

KOBİ'lerin düşük teknoloji seviyelerinin uluslararası pazarlardaki rekabet edebilirliklerinin önündeki en önemli engeli oluşturduğu gerçeğinden

hareketle, teknolojinin yayınınını hızlandırabilmek için transfer kapasitesinin geliştirilmesi ve kalite yükseltilmesine yönelmesi amaçlanmakta ve bu kapsamda işletmelerin teknoloji alt yapılarının geliştirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık, Ar-Ge desteklerinin yoğunlaştırılması öngörülmektedir.

3.2 İLKE VE POLİTİKALAR

Türkiye’de KOBİ’lere yönelik temel strateji alanları Küçük İşletmeler için Avrupa Şartında yer alan öncelik alanları ile ülkemiz öncelikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu strateji alanları kapsamında uygulanacak faaliyetler, öncelikle ülkemiz KOBİ’lerinin zayıf yanları olarak belirtilen; finansman ve teknoloji sorunları ile rekabet gücü kapsamında ele alınan diğer sorunları çözmeyi hedeflemektedir.

3.2.1 GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ

Girişimci ruhun geliştirilmesi amacıyla eğitimin her kademesinde girişimcilik eğitimi ve öğretimine yönelik programlar geliştirilecektir.

KOBİ’lere yönelik eğitim ve öğretim programlarının uygulanmasında kamu ve özel sektör arasında etkin koordinasyon sağlanacak, meslek kuruluşlarının bu alanda hizmet verme kapasiteleri artırılacak ve özellikle çalışan sayısı az olan KOBİ’ler için uzaktan bilgilendirme bilişim alt yapısı oluşturulacaktır.

KOBİ’lerde organizasyon kültürünün yerleştirilmesi amacıyla yöneticiler seviyesinde eğitim programları düzenlenecektir.

KOBİ çalışanlarının işletme içi karar alma sürecinde aktif rol almalarını sağlamak amacıyla sektör bazlı eğitim programları düzenlenecektir.

KOBİ’lerde insan kaynakları yönetimi olgusunun yerleştirilmesine yönelik bilgilendirme programları düzenlenecektir.

Meslek standartları, sınav ve belge sisteminin kurulmasına ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Yeni işyerleri açacakların faaliyet sahalarına yönelik mesleki eğitim aldıklarının belgelendirilmesini gerektirecek mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Kalkınma düzeyi düşük olan bölgelerdeki girişimci ve sanayicilerin bilimsel ve piyasa koşullarına uygun üretim ve işletme yapısına kavuşmaları için meslek liseleri ve üniversitelerin bu kesimlerle iş birliği içinde çalışmaları geliştirilecektir.

KOBİ'ler, başarılı fikir ve uygulamaların en kısa sürede hayata geçirilmesi amacıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin başarılı örnekleri hakkında bilgilendirilecektir.

KOBİ'ler proje ve teknoloji yönetimi konularında bilgilendirilecektir.

KOBİ'lerin üniversitelerin ve büyük ölçekli firmaların bilgi kapasitesinden yararlanmaları amacıyla ortak programlar geliştirilecek, ana-yan sanayii ilişkileri artırılarak yan sanayi firmalarının personelinin eğitim seviyelerinin geliştirilmesine imkan verecek projeler desteklenecektir.

3.2.2 DAHA UCUZ VE DAHA HIZLI İŞ KURMA SÜREÇLERİ GELİŞTİRİLMESİ

İş kurma süreci ile ilgili mevzuat bürokrasiyi azaltacak şekilde basitleştirilecek, KOBİ'lerin iş kurma sürecinde bilgilendirilmesi için meslek kuruluşları ve hizmet kuruluşları tarafından koordineli bir şekilde eğitim programları düzenlenecek, bu amaçla bilgilendirme ofisleri kurulacak ve mevcut ofisler arasındaki iş birliği geliştirilecektir.

Girişimciler iş kurma sürecinin başından itibaren yatırım ortamı hakkında bilgilendirilecek, sektör bazlı gelişme planları ve pazar araştırmaları hazırlanarak girişimcilerin bilgisine sunulacak, KOBİ'ler kuruluş aşamasından itibaren stratejik planlama kavramı çerçevesinde hareket edebilmelerini sağlayacak şekilde bilgilendirilecektir.

Girişimcilerin istihdam artırıcı faaliyetleri desteklenecek, nitelikli işgücü istihdamına yönelik programlara ayrılan bütçe artırılabilecektir.

3.2.3 DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI

KOBİ'lerin tanımlanmasında AB Tavsiye Kararı ile uyumun sağlanmasını teminen gerekli yasal düzenleme/düzenlemeler yapılacaktır.

KOBİ tanımının AB tanımı ile uyumlu hale getirilmesi neticesinde, istatistik sistematığı de, yeni tanım kapsamında belirlenecek politikalara ve uygulanacak programlara uygun veriler üretebilecek şekilde, EUROSTAT normlarını da dikkate alarak geliştirilecek, KOBİ'lerle ilgili istatistiklerin sürekli ve güncellenebilir bir veri tabanı dahilinde takip edilmesi sağlanacaktır.

KOBİ'lerin faaliyetlerinde etkinliği azaltıcı düzenlemeler gözden geçirilerek yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar tamamlanacak, basitleştirilmesi ve/veya geliştirilmesi öngörülen mevzuata ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.

KOBİ politikalarının belirleyicisi ve uygulayıcısı kuruluşlar arasındaki koordinasyon artırılacak, uygulanan politika ve programlar rasyonel kriterler çerçevesinde sürekli olarak takip edilecek ve güncellenecek, kurum ve kuruluşlar hizmet verdikleri kesimlerden alınacak performans kriterleri çerçevesinde değerlendirilecektir.

KOBİ'lerin serbest piyasa ekonomisi koşullarında faaliyet göstermelerinin sağlanması amacıyla, kamunun bu kesimle aynı alanda verdiği hizmetler gözden geçirilecek, haksız rekabet ortamı yaratılması engellenecektir.

KOBİ'lerle ilgili sivil toplum kuruluşları desteklenecek, bu kuruluşların planlama ve uygulama sürecinde daha etkin rol alabilmeleri için gerekli eğitim ve bilgilendirme çalışmaları düzenlenecektir.

Mali sıkıntı içinde bulunan ve yeniden yapılandırılmaları halinde faaliyetlerini sürdürmeleri mümkün olan işletmelere gerekli desteğin verilmesini sağlayacak mekanizmalar oluşturulacak ve icra, iflas ve tasfiye işlemleri ile ilgili mevzuat geliştirilecektir.

KOBİ'lere yönelik devlet yardımları ile ilgili mevzuat, oluşturulacak bölgesel gelişmişlik haritalarını da dikkate alarak geliştirilecek, devlet yardımlarından yararlanma sürecindeki bürokratik işlemler azaltılacaktır.

Şirket bölünmelerinin engellenip, birleşmelerin teşvik edilmesini sağlayacak mevzuat düzenleme çalışmaları yapılacaktır.

3.2.4 NİTELİKLİ PERSONEL EĞİTİMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

KOBİ'lerin nitelikli personel ihtiyacını karşılamak üzere eğitim kurumlarının belirlenecek meslek standartları dahilinde eğitim vermesi sağlanacak, mevcut eğitim programlarının kalitesi yükseltilecek, kapasitesi artırılacaktır.

Hayat boyu eğitim ve öğretim kavramlarının yerleşmesini sağlayacak eğitim programları geliştirilerek, aktif işgücünün niteliklerinin, gelişen ve değişen ürün ve üretim süreçleri çerçevesinde şekillenen piyasaların taleplerini karşılayacak şekilde sürekli olarak geliştirilmesi sağlanacaktır.

3.2.5 İNTERNET ÜZERİNDEN ERİŞİM VE ANINDA İŞLEM İMKANLARININ GELİŞTİRİLMESİ

KOBİ'lerle kamu birimleri arasındaki iletişimin artırılmasını teminen, kamunun KOBİ'lere yönelik verdiği hizmetlerin tanıtımını sağlamak üzere internet üzerinden gerçekleştirilen bilgilendirme faaliyetleri geliştirilecektir. Bu sürecin etkinliğinin artırılması için, işletmelerin internet kullanımı aracılığıyla sağlayabilecekleri faydaları anlatan bilgilendirme çalışmaları yapılarak bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

İnternet üzerinden anında işlem yapabilme imkanlarının geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

3.2.6 YENİ PAZARLARA AÇILMA

Küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korunmak, sektörel ve bölgesel bağımlılıktan kurtulmak ve rekabet edilebilecek alanları belirlemek amacıyla, özel sektör katılımı ile ihracata yönelik stratejik planlama yapılacaktır. İhracat teşvik mevzuatı uzun dönemli stratejiye göre ilgili tüm kuruluşların koordinasyonu sağlanarak yenilenecektir.

KOBİ'lerin ihracata yönlendirilmesi için bilgilendirilmeleri sağlanacak, aynı alanda faaliyet gösteren işletmelerin ihracata yönelik örgütlenmeleri yaygınlaştırılacak, sektörel dış ticaret şirketleri modeli, diğer ülkelerin başarılı örnekleri de dikkate alınarak geliştirilecek, uygulamanın etkinliğini artırmak üzere ilave destekler sağlanacaktır.

KOBİ'lerin uluslararası pazarlarda rekabet edebilmelerini sağlamak amacıyla ürün ve üretim süreçlerinin kalitesi artırılacak, uluslararası standartlar hakkında bilgilendirilmeleri sağlanacaktır.

Yerel ve ulusal markaların, tüm dış pazarlarda rekabet edebilecek seviyeye ulaşması desteklenecektir.

İhracatçı firmaların enerji, istihdam ve haberleşme alanlarındaki girdi maliyetlerinin bu alandaki vergi oranlarının azaltılması yolu ile düşürülmesini sağlayacak önlemler alınacaktır.

Eximbank'ın kaynak yapısı güçlendirilecek, bürokratik işlemler azaltılarak basitleştirilecek, özellikle teminat sorununu kolaylaştırıcı önlemler alınacaktır.

3.2.7 VERGİLENDİRME VE FİNANSAL KONULARDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI

Yatırımlarda devlet yardımlarıyla ilgili olarak vergisel destek unsurları kapsamında teşvik belgesiz sisteme geçilmesi uygulaması izlenerek geliştirilecek, özel amaçlı vergisel destekler ile nakit destek sisteminin ise AB ve diğer uluslararası anlaşmalarda öngörülen düzenlemeler çerçevesinde bölge, ölçek ve yatay yardımlar esas alınarak yeniden düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

Yatırımlarda devlet yardımları bakımından bölgesel ayrımlar, AB'ye uyum çerçevesinde çalışmaları tamamlanan İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (İBBS) göre yeniden belirlenecektir. Teşvikler; alt bölge, il ve gerektiğinde belli sorunlara sahip ve desteklenmesi gereken özel alanlar için tekrar gözden geçirilecektir.

Kriz ve sermaye yetersizliği nedeniyle kapanan veya düşük kapasite ile çalışan tesislerin ekonomiye kazandırılması ve yeni yatırımların gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

KOBİ'lerin bankalarla olan problemlerinin çözümü için yeni bir yaklaşım (Anadolu Yaklaşımı) geliştirilecektir.

KOBİ'lerle ilgili vergi mevzuatının basitleştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Bankaların KOBİ kredisi kullandırması özendirilecektir.

Genç ve kadın girişimcilere yönelik olarak uygulanan özel kredi programları etkinleştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Uygulanabilir projeleri olanlar ile sermayesi olanların buluşturulmasını sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.

KOBİ'ler sermaye piyasası ve mali piyasalarla düzenli çalışan bir ortamda modern finansman araçları ve kurumları ile desteklenecektir. Risk sermayesi, finansman yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı gibi finansman sağlama uygulamalarına yönelik araştırmalar yaygınlaştırılacak, bu uygulamalara kaynak teşkil edebilecek fonlar harekete geçirilecektir.

KOBİ'lerin finansman hizmetleri hakkında bilgilendirilmesi sağlanacak, finans kuruluşları, meslek kuruluşları ve kamu hizmet birimlerinin iş birliği ile bilgilendirme programları hazırlanacak, finansmana yönelik bilgi sistemi oluşturulacaktır.

KGF'nin kaynakları artırılacak, teminat sorumluluk fonunun daha etkin kullanılması için fon çarpanının yükseltilmesine çalışılacaktır.

KGF'nin daha çok banka ile iş birliği içinde çalışabilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Yeni kredi garanti kuruluşlarının kurulması desteklenecektir.

Uluslararası mali işbirliği programları çerçevesinde sağlanacak kaynakların, modern finansman uygulamalarına yönelik pilot projelerin hayata geçirilmesinde kullanılabilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

3.2.8 KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Topluluğun 6. Ar-Ge Çerçeve Programı kapsamında KOBİ'lerin teknoloji ve yenilikçilik kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik stratejiler geliştirilecek ve projeler hazırlanacaktır.

Ülkedeki know-how yayılımı ile ilgili hizmetler güçlendirilecek, transfer ve danışmanlık kapasitesi geliştirilecektir.

Mühendislik, teknoloji transferi, AR-GE, tasarım ve teknoloji ile ilgili her türlü diğer hizmet üreticilerinin kapasitelerinin artırılması sağlanacak, bu hizmetlerin alıcısı konumundaki KOBİ'ler ile aralarındaki ticari bağlar güçlendirilecek, piyasa oluşturmaya yönelik politikalar geliştirilerek bu etkileşimi artıracak aracı kuruluşların kurulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Teknolojiyle ilgili hizmet üreticileri ile küçük ve orta ölçekli sanayi arasında piyasa mekanizmasının geliştirilmesi sürecinde, ülkenin teknoloji üretim kapasitesini güçlendirebilmek için, ortaya çıkan talep doğrultusunda ihtiyaç duyulan alanlarda, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin iç bünyesinde ya da ayrı hizmet üreticileri olarak Ar-Ge kapasitelerinin oluşturulması ve siparişe dayalı araştırma kuruluşları kurulmasının desteklenmesi yolunda çalışmalar yapılacaktır.

Bu çerçevede, Üniversite-sanayi iş birliği desteklenecek, KOBİ'ler Ar-Ge çalışmalarına yöneltilecek, KOBİ'lerin üniversitelerle teknoparklar içinde buluşmaları sağlanacaktır.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri kurulması desteklenecektir.

KOBİ'lerin Teknik Mevzuata uyumunun, CE işareti edinimlerinin, metroloji, standardizasyon, test ve kalite sistemlerinden yararlanmalarının yaygınlaştırılması doğrultusunda, kalite bilinci oluşturulmasına ve teknoloji alt

yapılarının geliştirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık, Ar-Ge destekleri yoğunlaştırılacak ve özel kalite ve sertifikasyon sistemleri geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Yerel ve bölgesel iş birliği kümelerinin ve iletişim ağlarının oluşturulması desteklenecek, bu uygulamalara baz teşkil edecek saha araştırmaları yapılacak, işletmeler arası iş birliğinin geliştirilmesi yoluyla teknolojinin yayınınının sağlanmasına çalışılacaktır. İşletmeler arası bilgi ağları güçlendirilecek, tüm işletmelerin aktif bir şekilde bu sistemlere katılmaları sağlanacaktır.

KSS'lerin küme yaklaşımı çerçevesinde örgütlenmesinin desteklenmesi amacıyla sektör bazlı mevcut durum analizleri ve saha araştırmaları yapılacak, bu çalışmalar sonucunda belirlenecek KSS'lerde pilot projeler uygulanacaktır.

KSS inşaatlarının kredilendirilmesi ile ilgili mevzuat gözden geçirilecek ve inşaatların zamanında tamamlanması sağlanacaktır. Mevcut uygulamanın iş kümelerinin kurulmasını ve iş birliği kapasitesinin artırılmasını destekleyecek şekilde etkinleştirilmesi için model geliştirme çalışmaları yapılacaktır.

3.2.9 KOBİ'LERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

KOBİ destek hizmetlerinin çeşitliliği artırılacak ve kalitesi uluslararası standartlara ulaştırılacaktır.

KOBİ'ler ve hizmet sağlayıcılar arasındaki etkileşim artırılacak, arz ve talebin daha kolay bir araya getirilmesi ve arzın sektörün ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi için hizmet sağlayıcıların irtibat büroları artırılacak, faaliyet programları daha esnek bir yapıya kavuşturulacaktır.

KOBİ'ler ulusal ve uluslararası düzeydeki başarılı KOBİ faaliyetleri hakkında bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlardan da

faydalanılarak bilgilendirilecek, KOBİ'lerin başarılı işletmelerin deneyimlerinden yararlanmalarına imkan sağlanacaktır.

Kurumsallaşmanın işletme faaliyetleri üzerindeki olumlu etkileri hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılacak, değişik sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'ler için yönetim ve organizasyon modelleri oluşturularak bu modellerin tanıtımı yapılacaktır.

Bölgeler arasındaki iletişim seviyesi başarılı uygulamaların yayılımını sağlayacak şekilde artırılacaktır.

KOBİ'lerin desteklenmesi amacıyla diğer ülkelerde uygulanan politika ve programlar hakkında kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının bilgilendirilerek, başarılı ülke örnekleri çerçevesinde kendi faaliyetlerini geliştirmelerine imkan sağlayacak çalışmalar yapılacak, bu alanda sürdürülen uluslararası çalışmalara etkin katılım sağlanacaktır.

KOSGEB'in hizmet merkezlerinin sayısı hazırlanacak bir teşkilatlanma programı kapsamında artırılacak, mevcut hizmet merkezlerinde yeterli sayıda personelin istihdamı sağlanacak, bu merkezlerin hizmet kalitesi yükseltilecek, uygulamada standardizasyona gidilecek ve merkezler performans kriterleri çerçevesinde değerlendirilecektir.

KOSGEB faaliyet programı, farklı bölge ve sektörler için özel destek programları geliştirilerek zenginleştirilecek, ortak kullanım laboratuvarları ve ortak kullanım atölyeleri uygulamaları yaygınlaştırılacak, istihdam desteğine ayrılan bütçe genişletilerek bu uygulamanın kapsamı ve sürdürülebilirliği artırılacaktır.

KOSGEB gelir kaynakları, kuruluşun düzenli gelir yapısına kavuşturulması amacıyla daha etkin bir şekilde programlanacak, kuruluş, hedef kitesinin tamamına hizmet götürebilecek finansal kapasiteye ulaştırılacak, üst düzey KOBİ destek hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla gerekli kurumsal kapasite oluşturulacaktır.

KOBİ'lere yönelik danışmanlık hizmetlerinde standardizasyona gidilecek, serbest danışmanlık kuruluşlarına yönelik eğitim faaliyetleri

düzenlenerek bu kuruluşların akredite edilmesine yönelik çalışmalar yapılacak ve hizmetler sürekli olarak denetlenecektir.

Destek hizmetlerinin uygulanmasında, meslek kuruluşları ile iş birliği içinde hareket edilecek, kamunun uygulamakta olduğu bazı desteklerin meslek kuruluşları aracılığıyla verilmesi için gerekli eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır.

Bölgesel gelişme projeleri kapsamında yöre potansiyeli dikkate alınarak özel KOBİ destek projeleri geliştirilecektir.

KOBİ'lere yönelik tüm desteklerin tanıtımı çalışmaları yaygınlaştırılacak, uluslararası kaynakların kullanımı yolunda KOBİ'ler bilgilendirilecektir.

Küçük sanayi ihtisas siteleri kurulması özendirilecek, bu sitelerde sektörel dış ticaret şirketleri kurulması desteklenecektir.

Tarımda istihdam edilen nüfusun sanayiye aktarılması sürecinde inşası gereken sanayi alt yapısı için planlama yapılacak, az gelişmiş bölgelerde yer alan yapılaşmaların kısa zamanda tamamlanabilmesi amacıyla yapım süreci kademelendirilecek, bu bölgelerde yer alan OSB ve KSS'lere daha uygun düşük faizli ve uzun geri ödeme dönemli krediler kullanılarak devam edilecektir.

Yine bu kapsamda olmak üzere kırsal sanayiinin oluşumu ve gelişimi için kırsal alanda girişimci üreticiler tarafından kurulan küçük ve orta ölçekli işletme niteliğinde olan tarımsal kooperatiflerin ve birliklerin teşvik edilmesi sürdürülecektir.

3.2.10 ULUSAL VE ULUSLARARASI PLATFORMLARDA KOBİ'LERİN DAHA ETKİN TEMSİL EDİLMESİ

KOBİ politikaları ve programlarının geliştirilmesinde, KOBİ'leri temsil eden kurum ve kuruluşların daha etkin rol alması sağlanacak, KOBİ'lere özel politika ve programlar geliştirmesinin yanında, geliştirilen tüm politika ve programlarda KOBİ boyutunun dikkate alınmasının sağlanmasına çalışılacaktır.

KOBİ'leri temsil eden meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının, üyeleri ile etkileşimlerini artırmaya yönelik kurumsal kapasite geliştirme çalışmaları desteklenecektir. Söz konusu oluşumların, ulusal ve uluslararası kaynaklardan karşılanacak projelerde bir araya getirilmesi sağlanarak aralarındaki iş birliği düzeyi yükseltilmeye çalışılacak, bu şekilde KOBİ'lerin daha güçlü ve etkin temsiline imkan verecek ortak görüş oluşturma süreci desteklenecektir.

4 HUKUKİ VE KURUMSAL DÜZENLEMELER

Yukarıda belirtilen hedeflere ulaşılması için gerekli görülen hukuki ve kurumsal düzenlemeler listesi aşağıda sunulmaktadır.

507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanununun günün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun günün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenecektir.

5590 sayılı Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Kanununun günün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

KOBİ tanımı konusunda mevzuat düzenlemesi çalışmaları yapılacaktır.

Gıda mevzuatı AB ile uyumlu hale getirilecektir.

Meslek standartları sınav ve belge sisteminin kurulmasına ilişkin mevzuat düzenlemesi çalışmaları yapılacaktır.

Yeni iş yeri açacaklardan o konuda mesleki eğitim aldığı belgelendirilmesini isteyecek mevzuat düzenlemesi çalışmaları yapılacaktır.

5 EYLEM PLANI

KOBİ'lere yönelik politikaların belirlendiği bu strateji dokümanı kapsamında, kamu ve özel sektör kuruluşlarına düşen görevlerin açık bir şekilde ifade edilmesi, ana strateji unsurları ve tespit edilen temel sorunlar çerçevesinde, yerel ve uluslararası kaynaklar kullanılarak uygulanması gerekli görülen projelerin belirlenmesi amacıyla bir Eylem Planı oluşturulmuştur.

EYLEM PLANI

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ	1.1. Girişimcilik eğitiminin sağlanması	1.1.1. Girişimcilik ruhunun desteklenmesini hedefleyen eğitim ve öğretimin tüm eğitim kademelerinde verilmesi	-Yasal Eylem: Genel Liselerde ve üniversite müfredat programlarına girişimcilik konularının ilave edilmesi -İdari Eylem: AB Girişimcilik Bilincinin Artırılması Kampanyası etkinliklerinin takip edilmesi		- Milli Eğitim Bakanlığı -Yüksek Öğretim Kurumu	-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı -Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı -Kültür ve Turizm Bakanlığı -Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DPT -KOSGEB -İŞKUR -TOBB -TESK	2004-Sürekli
		1.1.2. Girişimcilerin, mevcut veya kurmak istediği iş alanında bilgi ve danışmanlık hizmeti almalarının kolaylaştırılması	-KOSGEB Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetlerinin yaygınlaştırılması		-KOSGEB -İŞKUR	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DPT	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ (DEVAMI)	1.2. Mesleki eğitim, öğretim ve danışmanlık hizmetlerinin desteklenmesi	1.2.1. KOBİ'lerin teknik, mali ve yönetim konularında bilgi ve tecrübe eksikliklerinin giderilmesi, danışmanlık hizmetleri verilmesi	- KOSGEB Eğitim Yönetmeliği ve Danışman Kullanım Yönetmeliği kapsamında KOBİ'lere verilen desteklerin geliştirilmesi		-KOSGEB	-TOBB -TESK	2003-2005
		1.2.2. 05 Haziran 1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanun ve 4702 sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili "Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği" çerçevesinde KOBİ'lerin eğitimli işgücü ihtiyacını karşılamaya yönelik destek hizmetlerin sağlanması	-Yeni işyeri açacak girişimciler ve mevcut işletmeler için eğitim programlarının düzenlenmesi		-Milli Eğitim Bakanlığı -Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-KOSGEB -TESK -TOBB -MEKSA -TİSK -TÜRKİŞ	2004-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ (DEVAMI)	1.2. Mesleki eğitim, öğretim ve danışmanlık hizmetlerinin desteklenmesi (devam)	1.2.3. Özellikle çalışan sayısı az olan KOBİ'ler için işletmenin dışında gerçekleştirilen personel eğitimi ve öğretiminin işletmeciye olan maliyetini azaltmak amacıyla, uzaktan bilgilendirme bilişim alt yapısının oluşturulması	-Uzaktan bilgilendirme bilişim alt yapısının oluşturulması ve geliştirilmesi		-KOSGEB	-DPT -DTM -TOBB -TESK -TASEV -MEKSA -İlgili diğer meslek kuruluşları	2004-2006

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
2.DAHA UCUZ VE DAHA HIZLI İŞ KURMA SÜREÇLERİ GELİŞTİRİLMESİ	2.1.İşletmelerin kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili işlemlerinin tek bir merkezden yürütülmesinin sağlanması	2.1.1. İşe başlama veya işyerini geliştirmede bürokratik işlemlerin dünyadaki en iyi uygulamalar dikkate alınarak iyileştirilmesi	-İş kuracak veya işyerini geliştirecek girişimcilerin gerekli bilgileri alabilecekleri tek adım merkezlerinin kurulması amaçlı çalışmaların yapılması		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-KOSGEB -TOBB -TESK -TİSK	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
3.DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI	3.1. KOBİ' lerle ilgili mevzuattaki farklı ve uyumsuz tanımların giderilmesi	3.1.1. KOBİ tanımının ülke şartları ve AB tavsiye kararları dikkate alınarak yapılması	-Yasal Eylem: KOBİ'lerin tanımlanmasında AB tavsiye kararı ile uyumun sağlanmasını teminen gerekli yasal düzenlemelerin yapılması -İdari Eylem: KOBİ'leri temsil eden meslek kuruluşları ve KOBİ'lere hizmet sunan diğer kuruluşlar tarafından KOBİ Tanımı hakkında bilgilendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-Maliye Bakanlığı -DPT -HM -DİE -KOSGEB -TOBB -TESK	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
3.DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI (DEVAM)	3.2. KOBİ'lerle ilgili mevzuatın basitleştirilmesi	3.2.1. KOBİ'lerin faaliyetlerinde etkinliği azaltıcı düzenlemelerin ayıklanarak mevzuatın basitleştirilmesi. Bilgilendirme ve uygulamaya yönelik tek adım merkezleri oluşturulması	-Yasal Eylem: Basitleştirilmesi gereken mevzuatın tespiti ve iyileştirilmesi -İdari Eylem: Kurumların gerekli idari düzenlemeleri yapmaları (Bu konuda, YOİKK çalışmaları sürmektedir.)		-Hazine Müsteşarlığı	- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı - İlgili kurum ve kuruluşlar	2003-Sürekli
	3.3. KOBİ'lere ilişkin istatistiksel veri tabanının geliştirilmesi	3.3.1. Politikalarda karar alma yapısının sağlıklı veri tabanı ile geliştirilmesi	-KOBİ istatistiklerinin AB ile uyumlaştırılması -KOBİ envanterinin hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapılması	KOBİ'lerle ilgili istatistiklerin tutulduğu güncellenebilir bir veri tabanı oluşturulması	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DİE	-DPT -KOSGEB -TÜBİTAK -TOBB -TESK	2004-2006

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
3.DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI (DEVAMI)	3.4. İflas Kanunlarının iyileştirilmesi		-Yasal: İcra ve İflas Kanununda iyileştirme yapılmasına dair kanun tasarısı çalışmalarının tamamlanması - İdari: Kuruluşların ve işletmelerin bilgilendirilmesi		-Adalet Bakanlığı	-Uygulamada yer alan ilgili kurum ve kuruluşlar	2003-2004
	3.5. Mali sıkıntı içinde bulunan işletmelerin faaliyetlerine devam etmelerinin sağlanması	3.5.1. Mali sıkıntı içinde olan ancak yeniden yapılandırılmaları halinde faaliyetlerini sürdürebilecek işletmelere verimli bir şekilde faaliyet gösterebilmelerini teminen destek sağlanması	-Anadolu Yaklaşımı geliştirilmesi		- HM	-Maliye Bakanlığı -DPT -Bankalar	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
3.DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI (DEVAMI)	3.6. Türk Ticaret Kanununda iyileştirme yapılması	3.6.1. Ticaret kanununda şirketlere yönelik işlemlerin kolaylaştırılması	-Türk Ticaret Kanununda Şirketlerin tasfiyesi işlemlerinin kolaylaştırılması için gerekli değişikliklerin yapılması -Kuruluşların ve işletmelerin bilgilendirilmesi		- Adalet Bakanlığı	- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	2003-Sürekli
	3.7. KOBİ'lere yönelik devlet yardımları mevzuatının geliştirilmesi, uygulamanın etkinleştirilmesi	3.7.1. Yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırımcılar için öngörülen teşviklerden daha kolay yararlanılmasının sağlanması	-Özel amaçlı vergisel destekler ile nakit destek sisteminin AB ve diğer uluslararası anlaşmalarda öngörülen düzenlemeler çerçevesinde bölge, ölçek ve yatay yardımlar esas alınarak yeniden düzenlenmesi		-Maliye Bakanlığı -DPT -HM		2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
3.DAHA İYİ KANUNLAR VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ YAPILMASI (DEVAMI)	3.7. KOBİ'lere yönelik devlet yardımları mevzuatının geliştirilmesi, uygulamanın etkinleştirilmesi (devam)	3.7.2. DİE ve DPT tarafından oluşturulan istatistiki bölge birimleri bazında veri toplanarak, bölgesel gelişmişlik düzeyi haritaları oluşturulması, Devlet yardımı uygulamaları yapan kuruluşlar tarafından söz konusu haritalar kullanılarak, bölgeler için belirlenecek yardım yoğunlukları çerçevesinde yardım programlarının oluşturulması	-Yatırımlarda devlet yardımları bakımından bölgesel ayrımların, İstatistiki Bölge Düzeylerine (NUTS) göre yeniden belirlenmesi		-Maliye Bakanlığı -DPT -HM	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DTM -DİE -KOSGEB	2003-2004

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
4.NİTELİKLİ PERSONEL EĞİTİMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ	4.1. Nitelikli insan kaynağı oluşturulmasının desteklenmesi	4.1.1. KOBİ'lerin nitelikli insan kaynağına ulaşmaları, mesleki beceri ve yönetim kapasitesinin geliştirilmesi	-Ulusal Meslek Standartları Kurumunun oluşturulması -Meslek standartlarına dayalı sınav ve belgelendirme sisteminin oluşturulması -Nitelikli iş gücünün yetiştirilmesine ilişkin çağdaş uygulamaların planlanması ve yürütülmesi	Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi ve Entegre Projeler	-Milli Eğitim Bakanlığı	-KOBİ'lere yönelik eğitim faaliyetinde bulunan tüm kurum ve kuruluşlar	2003-2006
			-Hayat boyu eğitim ve öğretim kavramlarının yerleşmesini sağlayacak eğitim programları geliştirilerek aktif işgücünün niteliklerinin, geliştirilmesi		-Milli Eğitim Bakanlığı	-DPT -KOBİ'lere yönelik eğitim faaliyetinde bulunan tüm kurum ve kuruluşlar	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
5.İNTERNET ÜZERİNDEN ERİŞİM VE ANINDA İŞLEM İMKANLARININ GELİŞTİRİLMESİ	5.1. KOBİ'lerle kamu birimleri arasındaki iletişimin artırılması	5.1.1. Kamu faaliyetlerinden daha çok KOBİ'nin haberdar edilmesi, internet kullanımının yaygınlaştırılması	-Kamunun KOBİ'lere yönelik verdiği hizmetlerin tanıtımını sağlamak üzere internet üzerinden gerçekleştirilen bilgilendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi -İşletmelerin internet kullanımı aracılığıyla sağlayabilecekleri faydaları anlatan bilgilendirme çalışmaları yapılarak bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaştırılması İnternet üzerinden anında işlem yapabilme imkanlarının geliştirilmesi		-OSGEB	-DPT -KOBİ'lere hizmet götüren tüm kuruluşlar	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
6. YENİ PAZARLARA AÇILMA	6.1. Uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliği sağlamak için ulusal politikaların oluşturulması	6.1.1. Uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliği sağlamak için ulusal ve sektörel ölçekte politikaların geliştirilmesi	-DTM tarafından hazırlanan ve KOBİ'lere ilişkin özel stratejiler kapsayan "İhracat Stratejik Planı"nın bağlayıcı ve ulusal bir politika metni haline getirilmesi		-DPT -DTM	-KOSGEB -TESK -TOBB	2003-2005
		6.1.2. Pazar çeşitlendirerek ulusal ve uluslararası krizlere karşı KOBİ'lerin dayanıklılığının artırılması	-Komşu ülkelere yönelik ticari ilişkilerin artırılması faaliyetleriyle sınırlı sayıda pazara bağımlılığın azaltılması ve büyümekte olan yeni pazarlara yönelik ulusal politikalar üretilmesi		-DPT -DTM	-KOSGEB -TESK -TOBB	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
6.YENİ PAZARLARA AÇILMA (DEVAMI)	6.2. KOBİ'leri ihracatçı yapmak veya ihracatçı KOBİ'lere yeni pazarlar bulmak amacıyla geliştirilen SDTŞ sisteminin etkinleştirilmesi	6.2.1. Türkiye'de yeni ihracatçı KOBİ'ler yaratmayı amaçlayan bu sistemin etkin hale getirilmesi	-Sistemin başarı ile uygulandığı ülkelerdeki modellerin incelenmesi ve çeşitli sektörlerde örnek SDTŞ'ler oluşturulması	Sektörel Dış Ticaret Şirketleri (SDTŞ) Sistemini Geliştirme Projesi	-DTM	-DPT -KOSGEB -İGEME -TOBB	2003-2005
	6.3. Uluslararası ticaret kuralları ile ürün ve hizmetlerin kalitesi ve standartları konusunda bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması	6.3.1. Uluslararası rekabet koşulları dikkate alınarak, dış pazarlardaki kalite ve standartlar hususlarındaki bilginin yaygınlaştırılarak uyum sağlanması konusunda desteklerin genişletilmesi	-KOSGEB Ortak Kullanım Laboratuvarları desteği modelinin yanı sıra, diğer kurumlar ile üretici birliklerinin bu kapsamda verdikleri desteklere ilişkin bilgilendirme faaliyetlerinin eşgüdüm içinde yaygınlaştırılması ve "İhracat Stratejik Planı"nda yer alan Bilgi Merkezlerinin kurulması		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DTM	-KOSGEB -TESK -TOBB	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
6. YENİ PAZARLARA AÇILMA (DEVAMI)	6.4. Hizmet kalitesi ve yönetim olanaklarının ihracatta sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla gözlenmesi /kontrol edilmesi	6.4.1.Uluslararası standartlara uygunluğun kontrol ve teşvik edilmesi	-Uluslararası standartlara uygun kalite sertifikasyonunun ve -Ar-Ge faaliyetleri ve harcamalarının uluslararası ticari kurallar çerçevesinde desteklenmesi	SDTŞ Sistemini Geliştirme Projesi	-DTM	-KOSGEB -İGEME -TOBB	2003-2005
	6.5. Yerel ve ulusal markaların desteklenmesi	6.5.1. Yerel ve ulusal markaların uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri amacıyla desteklenmesi	-Moda-Marka desteklerinin güçlendirilmesi -KOBİ'lere yönelik Pazar Araştırması desteğinin etkinleştirilmesi	-Moda ve Tekstil İşbirliği Kümesi Projesi	-DTM -İTKİB	-Proje yönetim komitesinde yer alacak kuruluşlar	2004-2006
				-Otomotiv	-KOSGEB	-Proje yönetim komitesinde yer alacak kuruluşlar	2004-2006

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
7.VERGİLENDİRME VE FİNANS KONULARDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI	7.1. Vergi oranlarının ve uygulamalarının özellikle yeni kuruluş ve büyüme aşamalarında destekleyici etkinliğinin artırılması	7.1.1. Başarıyı ödüllendiren, iş kurmayı özendiren, küçük işletmelerin büyümesini ve istihdam yaratmaları ve sürdürülebilmelerini teşvik eden etkin vergi sistemlerinin oluşturulması	-Yapılabilecek yasal düzenlemeleri tespit edebilmek amacıyla çalışma grubu oluşturulması		-Maliye Bakanlığı	-DPT -İlgili tüm kurum ve kuruluşlar	2004
	7.2. Mevcut finans mekanizmalarının desteklenmesi ve yeni mekanizmaların oluşturulması	7.2.1. KGF sermaye yapısının güçlendirilmesi ve KGF faaliyetlerinin yaygınlaştırılması	-Teminat sorumluluk fonu mevcudunun sermayeye aktarılması -KGF'nin diğer bankalarla işbirliğinin geliştirilmesi		-KGF AŞ.	-KGF Yönetim Kurulu'nda temsil edilen kurum ve kuruluşlar	2003-2004

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
7. VERGİLENDİRME VE FİNANS KONULARDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI (DEVAM)	7.2. Mevcut finans mekanizmalarının desteklenmesi ve yeni mekanizmaların oluşturulması (devam)	7.2.2. KOBİ finansman sisteminin kaynaklarının artırılması	-AB fonlarından faydalanabilmek için ilgili programlara başvurulması, -KOBİ'lerin bu konuda bilgilendirilmesi		-DPT -ABGS -TUBİTAK -KOSGEB	-KOBİ'lere finansman desteği sağlayan kurum ve kuruluşlar	2003-2005
		7.2.3. Proje fikri olanlar ile sermayesi olanların buluşturulması		-Sanal İş Geliştirme Ağı kurulması	- KOSGEB		2003-Sürekli
				-Teknoloji Pazarları kurulması	- TTGV		

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
7.VERGİLENDİRME VE FİNANS KONULARDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI (DEVAM)	7.2. Mevcut finans mekanizmalarının desteklenmesi ve yeni mekanizmaların oluşturulması (devam)	7.2.4. KOBİ'lerin mali yapısının ve finansman olanaklarının araştırılması	-KOBİ'lerin mali yapısının ve finansman olanaklarının araştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması, Türkiye'ye uygun finansman modelleri geliştirilmesi		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-KOSGEB -Finans Kuruluşları	2003-2005
		7.2.5.KOBİ yatırımlarında sağlanan devlet yardımlarının geliştirilmesi	-KOBİ yatırımlarında sağlanan devlet yardımlarının çeşitlendirilmesi, uygulamaya ayrılan kaynağın artırılması		-HM	-Maliye Bakanlığı -Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -DPT -Halk Bankası -Kalkınma Bankası	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
7. VERGİLENDİRME VE FİNANS KONULARINDA İYİLEŞTİRME YAPILMASI (DEVAMI)	7.3. İstihdam yaratılmasının teşviki	7.3.1. Kadın ve genç girişimcilerin istihdam yaratıcı faaliyetlerinin teşvik edilmesi	-Bu kesimlere yönelik özel projeler, eğitim ve kredi programları geliştirilmesi	Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Projesi	-TESK	-Halk Bank -KOSGEB	2003-Sürekli
		7.3.2. Çalışma hayatında maksimum esnekliğin sağlanması, alternatif çalışma modellerinin ve sözleşme şekillerinin geliştirilmesi ile işverenler üzerindeki vergilerin ve iş gücü maliyetini artıran diğer sosyal katkıların azaltılması imkanlarının araştırılarak, işverene özellikle istihdamı teşvik edici nitelikte belirli süreli destek sistemlerinin geliştirilmesi	-İstihdam Stratejisi çalışmalarının geliştirilmesi -KOSGEB İstihdam desteğinin yaygınlaştırılması	Aktif İşgücü Piyasası Stratejisi Projesi ve Entegre Projeler	-İŞKUR -KOSGEB	-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı -Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -Maliye Bakanlığı -DPT -HM	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8. KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ	8.1. Teknoloji transferi ve yayınının artırılması	8.1.1. KOBİ'lerin rekabet gücü kazanmalarını teminen teknolojik düzeylerinin yükseltilmesi, Ülkedeki know-how ile ilgili hizmetlerin güçlendirilmesi, transfer ve danışmanlık kapasitesinin geliştirilmesi,	-KOBİ'lerin endüstriyel sorunlarının teşhisine ve çözümlerle buluşturulmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi -KOBİ'lerin satın alacakları mühendislik-danışmanlık, tasarım ve know-how transferi ile ilgili hizmetlerin piyasa standartlarına kavuşturulması, -KOBİ'lere know-how transferinde yardımcı olacak hizmet sunucularının piyasasının ve KOBİ'lerle ilişkilerinin geliştirilmesi	Teknoloji Transfer ve Yayınım Projesi	-DPT -GEBZE YTE	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -KOSGEB	2004-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8.KOBİLERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	8.1. Teknoloji transferi ve yayınının artırılması. (devam)	8.1.1. KOBİ'lerin rekabet gücü kazanmalarını teminen teknolojik düzeylerinin yükseltilmesi, Ülkedeki know-how ile ilgili hizmetlerin güçlendirilmesi, transfer ve danışmanlık kapasitesinin geliştirilmesi	-KOBİ'lerin hizmet satın almalarının mali yönden desteklenmesi -Know-how tüketicisi KOBİ'ler ile hizmet sunucusu KOBİ'ler arası ticaretin geliştirilmesi için arz tarafını talebe dayalı geliştirici piyasa yapma faaliyetlerinin desteklenmesi, -Ülkenin teknoloji üretim kapasitesini güçlendirebilmek için, ihtiyaç duyulan alanlarda KOBİ'lerin iç bünyesinde ya da ayrı hizmet üreticileri olarak AR-GE kapasiteleri ve siparişe dayalı araştırma kuruluşları oluşturulmasının desteklenmesine yönelik çalışmaların yapılması	Teknoloji Transfer ve Yayınım Projesi	-DPT -GEBZE YTE	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -KOSGEB	2004-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8.KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	8.2. KOBİ' lerde araştırma, teknolojik gelişme ve yenilik hakkında bilgi düzeyinin yükseltilmesi	8.2.1. KOBİ'lere rekabet üstünlüğünün kazandırılması ve devamlılığı için araştırma, teknolojik gelişme ve yeniliğe yatırımın faydalarının gösterilerek yatırıma özendirilmesi	-KOSGEB koordinasyonunda ilgili katılımcı kuruluşlarla ulusal bir kampanya geliştirilip uygulanması		-KOSGEB	-TTGV -TÜBİTAK -TOBB	2004-Sürekli
		8.2.2. Yenilikçi KOBİ'lerin yaratılması	-VI. Ar-Ge Çerçeve Programından KOBİ'lerin yararlanması için strateji belirlenmesi, eylem planı hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesi		-KOSGEB -TÜBİTAK -Üniversiteler	-TOBB	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8.KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	8.2. KOBİ'lerde araştırma, teknolojik gelişme ve yenilik hakkında bilgi düzeyinin yükseltilmesi (devam)	8.2.2. Yenilikçi KOBİ'lerin yaratılması (devam)	-Üniversite/araştırma merkezleri ile KOBİ'lerin araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon projelerinde işbirliği yapmalarının sağlanması		-KOSGEB -TOBB -Üniversiteler	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -TÜBİTAK -TTGV	2003-2005
	8.3. Yeni teknolojilerin takip edilmesi, aktarılması ve yaygınlaşması amacıyla güden mekanizmaların oluşturulması	8.3.1. Entegre servis sunumunun bir parçası olarak teknoloji ve yenilik için özel danışmanlık hizmetleri içeren tek adım merkezi niteliğinde yapılar oluşturulması	-Gerekli kurumsal kapasitenin oluşturulması	Yenilik Aktarım Merkezlerinin (Innovation Relay Centres) kurulup, AB-IRC Ağına dahil edilmesi	-KOSGEB -TOBB -TÜBİTAK	-TTGV	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8.KOBİ'LERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	8.4. KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmeler, üniversiteler, meslek kuruluşları ve kamu kurum/kuruluşları arasında işbirliğinin artırılması	8.4.1. KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmeler, üniversiteler ve meslek kuruluşları arasındaki işbirliği ile danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi yönünde kapasitenin desteklenmesi	-Üniversitelerin bilgi ve deneyiminden KOBİ'lerin yararlanmasını sağlayan teşvik mekanizmalarının ve araçlarının geliştirilmesi -Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER) ve Duvarsız Teknoloji İnkübatörü (DTİ) uygulamalarının Sanayi Odalarının devreye alınarak geliştirilip yaygınlaştırılması	TEKMER ve DTİ uygulamalarının yaygınlaştırılması	-KOSGEB -TOBB -Üniversiteler		2003-2005
	8.5. Yerel ve bölgesel işbirliği kümelerinin (cluster) oluşturulması	8.5.1. OSB'lerde, Endüstri Bölgelerinde ve Küçük Sanayi Sitelerinde işbirliği kümelerinin oluşturulması	-Yerel ve bölgesel işbirliği kümelerinin oluşturulmasına yönelik modelleme ve fizibilite çalışmalarının yürütülmesi	Etüd ve pilot uygulama projelerinin oluşturulması	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-KOSGEB -TESK -Üniversiteler	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
8.KOBİLERİN TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	8.5. Yerel ve bölgesel işbirliği kümelerinin (cluster) oluşturulması (devam)	8.5.2. Sektörel kümelerin oluşturulması	-Kümelerinin yaygınlaştırılması için örnek projeler geliştirilmesi	Moda ve Tekstil İşbirliği Kümesi	-İTKİB -DTM	Yönlendirme Komitesinde temsil edilen kurum/kuruluşlar	2004-2006
				Mükemmeliyet Merkezleri oluşturulması Otomotiv Ayakkabıcılık Deri/Moda Mobilya	-KOSGEB	-TOBB -TESK -İlgili Meslek Odaları	2004-2006
	8.5.3. Yöresel el sanatlarıyla uğraşan KOBİ'ler arasında İşbirliği Kümelerinin oluşturulması	-Ülke genelinde yöresel el sanatlarıyla uğraşan zanaatkarların envanterinin çıkarılarak, küme modelleriyle desteklenmesine dair bir modelleme çalışması yapılması	Yöresel El Sanatları Projesi	-DPT	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -Milli Eğitim Bakanlığı -Kültür ve Turizm Bakanlığı -Tarım ve Köyişleri Bakanlığı -KOSGEB -TESK -Üniversiteler	2003-2005	

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
9. KOBİ'LERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	9.1. KOBİ'lerin başarı düzeyini yükseltmek için en iyi uygulamalardan yararlanmalarının sağlanması	9.1.1. En iyi uygulamaların yaygınlaşması için KOBİ'lerin bilgilendirilmesi	-En iyi uygulamalara yönelik tanıtım faaliyetlerinin yaygınlaştırılması , internet üzerinden bilgilendirme hizmetlerinin geliştirilmesi -Odalarda KOSGEB Bilgi Büroları açılması uygulamasının yaygınlaştırılması	-KOBİ Pazarları Projesi -Ulusal başarılı uygulamalar projesi (En iyi uygulama örneklerinin incelenmesi) -Business support programı ve projelerinin Türkiye'ye açılması -KOBİ Gözlemevi, Yenilik Skorbord çalışmalarına Türkiye'de başlanması -Türk KOBİ'lerinin AB KOBİ'leri ile ekonomik değerler açısından karşılaştırma çalışmalarının yapılması	-KOSGEB -TOBB	-DPT	2003-Sürekli

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
9. KOBİ'LERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	9.2. Bilgiye ulaşımın kolaylaştırılması	9.2.1. İşletmeler arası iletişim ağlarının kurulmasını ve etkin işlemesine olanak sağlayan politikaların oluşturulması; iletişim ağlarının oluşturulması ile hizmet sunucu ve alıcılarının iletişimlerinde, teknoloji transferinde, Ar-Ge işbirliğinde, bilgi paylaşımında ve rekabet piyasalarında işbirliğinde kolaylık ve olumlu bir ortam sağlanması	Bilinçlendirme, eğitim ve danışmanlık programlarının uygulanması		-KOSGEB	-DPT -DTM -TOBB -TESK	2003-Sürekli
			Avrupa Bilgi Merkezlerinin yaygınlaştırılması	12 adet AB Bilgi Merkezi Kurulması	-KOSGEB -TOBB	-TESK	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
9. KOBİ'LLERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	9.3. Finansman dışı desteklerin kalitesi ve kapsamının artırılması	9.3.1. Finansman dışı desteklerin tüm hizmet sunucular tarafından aynı kalitede verilmesinin sağlanması	-KOSGEB hizmet merkezlerinin sayısının artırılması -Hizmet sunucular için faaliyet standartları geliştirilmesi, akreditasyon çalışmaları yapılması		-KOSGEB	-TOBB -TESK -TSE	2003-Sürekli
	9.4. KOBİ'lerin temsilcisi olan kurum/kuruluşların KOBİ'lere destek kapasitelerinin artırılması.	9.4.1. KOBİ'lerin temsilcisi olan kurum/kuruluşların, üyelerinin gelişimlerine destek olma kapasitelerinin artırılması, internet üzerinden bilgilendirme faaliyetlerinin yoğunlaştırılması	-Türkiye-AB İş Geliştirme Merkezleri Projesinin Yaygınlaştırılması		-TOBB -KOSGEB	-TESK	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
9. KOBİ'LLERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	9.5. KOBİ'lerin çevre mevzuatına uyumunun desteklenmesi	9.5.1. İşletmelerin çevre mevzuatına uyumunun geliştirilmesi	-KOBİ'lerin çevre mevzuatına uyumu için AB programlarından faydalandırılmasına yönelik girişimlerde bulunulması - Mevzuata uyum konusunda denetim sisteminin geliştirilmesi	Çevre Mevzuatını Tanıtım Projesi	-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı -Çevre ve Orman Bakanlığı	-DPT	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
9. KOBİ'LLERİN İNTERNET ÜZERİNDEN EN İYİ UYGULAMALAR HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLABİLMESİ VE ÜST DÜZEY KOBİ DESTEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ (DEVAMI)	9.5. KOBİ'lerin çevre mevzuatına uyumunun desteklenmesi (devam)	9.5.2. Çevre dostu teknolojilerin kullanımının desteklenmesi	-Çevre dostu teknolojileri kullanan yatırımların desteklenmesi, enerji maliyetini düşüren ve alternatif veya dönüşümlü enerji kaynakları yaratan üretim metotlarının geliştirilmesi	Soğutma sektörüne yönelik 11 ilde 12 adet eğitim merkezi oluşturulması ve geliştirilecek diğer projeler -2500 sanayicinin eğitimi -Soğutucu gazların geri kazanımı ve tekrara kullanımı için 24 ilde geri kazanım 3 ilde tekrar kullanım merkezi kurulması	-Çevre ve Orman Bakanlığı -KOSGEB -TOBB	-DPT -HM -TTGV	2003-2005

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
10. ULUSAL VE ULUSLAR ARASI PLATFORMLARDA KOBİ'LERİN DAHA ETKİN TEMSİL EDİLMESİ	10.1. KOBİ politikaları ve uygulamalarının eşgüdümünü sağlamak amacıyla ilgili bakanlıklar ve kurum/kuruluşlar arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi	10.1.1. İlgili bakanlıklar ve kurum/kuruluşlar arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi, KOBİ politika ve uygulamalarının uyum ve sürekliliğinin kolaylaştırılması	-KOSGEB Genel Kurulu'nun daha aktif çalışması -12 Nisan 1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanun hedef kitlesinin AB KOBİ tanımına uygun olarak genişletilmesi konusunun incelenmesi		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-DPT -HM -DTM -KOSGEB -TOBB -TESK -İlgili Sivil Toplum Örgütleri	2003-Sürekli
	10.2. KOBİ'lere yönelik mevzuat hazırlama sürecinde meslek kuruluşlarının katılımının artırılması	10.2.1. Kamu ile sosyal diyalogun güçlendirilmesi amacıyla KOBİ'ler ile ilgili mevzuat oluşturma sürecinde meslek kuruluşlarının katılımının geliştirilmesi	-8.9. 1992 tarih ve 21339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Tüzük ve Yönetmelik Tasarılarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" mevzuatında iyileştirme yapılması		-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	-TOBB -TESK	2003-2004

STRATEJİ ALANI	ALAN KONULARI	HEDEFLER	EYLEMLER	PROJELER	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	TAKVİM
10. ULUSAL VE ULUSLAR ARASI PLATFORMLARDA KOBİ'LERİN DAHA ETKİN TEMSİL EDİLMESİ (DEVAMI)	10.3. KOBİ'lerle ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesi ve faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	10.3.1. KOBİ'lerle ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin kamu ile etkileşimlerinin artırılarak hizmet verme kapasitelerinin geliştirilmesi	-Sivil Toplum Örgütlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla ihtiyaçların tespiti -Bilgiye erişimin kolaylaştırılması için kamu kuruluşlarının faaliyetleri hakkında bilgilendirici çalışmalar yapılması		-KOSGEB	-DPT -TESK -TOBB -İlgili diğer kurum ve kuruluşlar	2003-Sürekli